

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԷ. Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 28, 1904 ԹԻԻ 22

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՍԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՍ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գալու Բաներ 377.—Մանուկներու կրթութիւն Տան Մեզ 379.—Երաւայեւու Համար փրկուած 380.—«Դուք Օրինակ իզպաք Բալոր Հաւատացեալներուն» 381.—Ռուսոյ Պալիկեան Նաւատորմը 383.—Սրունքի իրականութիւն Ուրիլը 385.—Արդի Ըմբռնումը Աստուծոյ վրայով 386.—«Քրիստոս իբրեւ իմաստութիւն եւ Զօրութիւն» 387.—Պողոտեան 388.—Ազդ 388.—Քաղաքական Լուրեր 389.—

ԳԱԼՈՒ ԲԱՆԵՐ

[Խմբագրական]

3.

Իբրեւ ներկայացուցիչ այն միւս մեկնութեան, որ ամէնէն աւելի ընդունելութիւն գտած է նկատմամբ մարգարէութիւններուն զորոնք Քրիստոս ըրաւ իր գալուստներուն վրայ, կ'առնենք զՏր. Զարլա Հաճ, որ տարիներով աստուածաբանութեան դասախօս էր Ամերիկայի Փրինսթըն Համալսարանին մէջ։ Սա իր օրով հաւանօրէն իր երկրին երիցական եկեղեցիներուն մէջ աստուածաբանութեան ամէնէն ազդեցիկ ուսուցիչն էր։ Իր աստուածաբանական դրութիւնը երեսուն տարի առաջ հրատարակուած ըլլալով հանդերձ տակաւին շատերու, մանաւանդ ծերագոյն եկեղեցականներու, կողմէ կը նկատուի իր տեսակին մէջ գտնուած ամէնէն գոհացուցիչ աշխատասիրութիւնը Անգղիերէն լեզուով։

Տր. Հաճ կ'ընդունի թէ «Տէրոջը գալուստը» բառերը Սր. Դրոց մէջ շատ անգամ կ'ը գործածուին անոր ներկայութեան նշանաւոր արտայայտութեան տեղ, եւ թէ «Քրիստոսի գալուստ մը կայ ճշմարիտ ու իրական, որ արտաքին ու տեսանելի չէ»։ Ասոր ի հաստատութիւն վկայութիւն կը բերէ Յովհ. Ժ. Գլիի այն համարները

զորոնք անցեալ շաբաթու յիշեցինք, նաեւ Յայտ. Բ. 16 համարը, «Ապաշխարէ, եթէ ոչ՝ չուտով կու գամ քեզի»։ Սակայն կ'ըսէ միանգամայն. «Յայտնի է թէ նոր Կտակարանը կը սորվեցնէ Աստուծոյ Որդւոյն միւսանգամ, տեսանելի եւ փառաւոր երեւումը»։ Փաստերը որոնց վրայ կը հիմնէ իր այս խօսքը՝ հետեւեալներն են. 1. Քրիստոսի առաջին եւ երկրորդ գալուստեան հանգիստութիւնը։ Հին Տեստեւութեան ներքեւ ապրող մը կրնար ըսել թէ Մեսիական մարգարէութիւնները հոգեւոր գալըստեան կը վերաբերէին միայն։ Բայց գալուստը եղաւ իրապէս անձամբ ու տեսանելի։ Բանաւոր է ենթադրել թէ նոյն տեսանելի կերպով պիտի գայ Քրիստոս ճերմկորդ անգամին առանց մեղքի. . . փրկութեան համար» այն հոգիներուն «որոնք աւոր կը սպասեն» (Եբր. Ժ. 28)։ 2. Շատ տեղեր ուղղակի ըսուած է թէ անոր գալուստը պիտի ըլլայ անձամբ ու տեսանելի։ Համբարձման ժամանակ հրեշտակները ըսին ապշած աշակերտներուն. «Աս Երեսունը որ ձեզմէ երկինքը համբարձաւ, ասանկ պիտի գայ ինչպէս որ տեսաք անոր երկինք երթալը»։ Տր. Հաճ սապէս կը մեկնէ այդ համարը. «Իր երկրորդ գալուստը այնպէս տեսա-

նելի պիտի ըլլայ ինչպէս եղաւ իր Համբարձումը : Անոնք տեսան երթալը , պիտի տեսնեն գալն ալ :» 3. Երկրորդ գալստեան պարագաները եւ արդիւնքները կ'ապացուցանեն թէ տեսանելի պիտի ըլլայ այն : Պիտի ըլլայ երկնից ամպերով , զօրութեամբ եւ մեծ փառքով , սուրբ հրեշտակներով եւ բոլոր սուրբերով , մեծաձայն փողով եւ հրեշտակապետին ձայնով : Երկրի ժողովուրդները կոծ պիտի ընեն , մեռեալները յարութիւն պիտի առնեն , չարերը ժայռերուն եւ բլուրներուն պիտի աղաղակեն ծածկել զիրենք , սուրբերը վեր պիտի առնուին որ Տէրը զիմաւորին օդին մէջ , եւ երկիր ու երկինք պիտի փախին անոր առջեւէն : 4. Առաքեալներն յայտնապէս հասկցան թէ Քրիստոս իր անձամբ գալը նախաձայնեց : Մենք միայն կը նշանակենք հոս այն համարները զորոնք կը յիշէ Տր. Հաճ. Ա. Կոր. Ա. 7. Դ. 5, Ժ. 23, Բ. Կոր. Ա. 14, Փիլ. Ա. 6, Բ. 16, Գ. 20, Կող. Գ. 4, Ա. Թես. Ա. 10, Բ. 19, Գ. 13, Դ. 15-17, Ա. Տիմ. 2. 14, Բ. Թես. Ա. 7, Բ. Տիմ. Դ. 8, Տիմ. Բ. 13, Ա. Պետ. Ա. 5-7, Դ. 5, 13, Ե. 4, Բ. Պետ. Ա. 16, Գ. 3-10: Այս համարներէն յայտնի է , կ'ըսէ Տր. Հաճ , թէ առաքեալները լիովին կը հաւատային որ Քրիստոս պիտի գայ միւսանգամ , անձամբ , տեսանելի կերպով եւ փառքով , թէ առաքեալները միշտ իրենց եւ ժողովրդին մտաց առջեւ կը պահէին մեծ դէպքը եւ թէ կը հաւատային որ անոր պիտի յաջորդեն ընդհանուր յարութիւն , վերջին դատաստան եւ կատարած աշխարհի :

Երկու առարկութիւն կայ որոնց կը ջանայ Տր. Հաճ պատասխանել : Առաջինն է թէ Հին Կտակարանին մէջ Քրիստոսի առաջին գալուստը նախաձայնուած է այնպիսի փայլուն ոճով որով նկարագրուած է Նոր Կտակարանին մէջ անոր երկրորդ գալուստը : Ասոր կը պատասխանէ թէ Հին Կտակարանի մարգարէութիւնները Մեսիական ամբողջ շրջանին կը վերաբերին , եւ թէ հետեւապէս դեռ ամբողջովին կատարուած չեն : Միւս առարկութիւնն է թէ Քրիստոս որոշ ըսաւ թէ դէպքերը զորոնք ինք նախաձայնեց՝ այն դարուն իսկ տեղի պիտի ունենային : «Ծշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ աս ազգը պիտի չանցնի մինչեւ որ աս ամէն բաները ըլլան» : Ասոր նկատմամբ ալ Տր. Հաճ կ'ըսէ թէ աշակերտները Քրիստոսի երեք հարցում ըրին : Նախ , Երբ պիտի ըլլար Սբ. Բանաբան վրայ ըսուածը (Մատ. Ի. 2) , Երկրորդ , ինչ պիտի ըլլային իր գալուն նշանները , Երրորդ , երբ պիտի կատարուէր աշխարհին ճակատագրին նկատմամբ ըսուածը (Մատ. Ի. 3) : Քրիստոսի պատասխանը , ըստ ոմանց , կը վերաբերի լոկ առաջինին : Սակայն Տր. Հաճ կը

մերժէ այս կարծիքը : Թերեւս առումով մը կը վերաբերէր անոր , եւ իր առաջին ու երկրորդական կատարումն ունեցաւ այն ժամանակ , բայց իր զլխաւոր կատարումը պիտի գայ տակաւին : Սակայն Տր. Հաճ կը նախընտրէ սա բացատրութիւնը թէ նախաձայնութիւններուն մէկ մասը կը վերաբերի հարցումներէն միոյն միայն , մէկ մասն ալ միւս հարցումներուն , թէպէտ ինք կ'ընդունի թէ այս հայեացքը գործնականին մէջ իր դժուարութիւնն ունի : Կ'ըսէ նաեւ թէ «աս ազգը պիտի չանցնի» առացուածին մէջ «ազգ» թարգմանուած Յունարէն բառով Իսրայէլն իբրեւ ժողովուրդ կամ տոհմ հասկնալու ի նպաստ մեծ հեղինակութիւն կայ :

Ահա համառօտիւ պարզեցինք Քրիստոսի երկրորդ գալստեան վերաբերեալ երկու հայեացքները եւ երկուքին մէջ ալ օգտակար բան մը կրնանք գտնել : Լաւ է Տր. Քլարքի եւ անոր համակարծիքներուն հետ աւելի շեշտել Քրիստոսի հոգեւոր գալուստը : Բացակայ Տէր մը չէ ան , այլ միշտ իր ամբողջ եկեղեցիին եւ ամէն անհատ հաւատացեալի հետ կը գտնուի՝ պատրաստ իր հոգեւոր ներկայութիւնը յայտնելու ամէնուն , որոնք իրենց սիրտերը կը բանան զինք ընդունելու համար : Քրիստոսի գալուստը կարեւոր իմաստով մը դէպք մը չէ , այլ՝ գործողութիւն մը :

Բայց մենք չենք կրնար հաւատալ թէ եկեղեցին մոլորած է իր փառաւոր Գլուխին տեսանելի գալստեան սպասելով : Առաքեալներուն եւ բուն իսկ Քրիստոսի խօսքերուն մէջ լիովին քաջալերութիւն կար այդ ակնկալութեան : Առաջին հայեացքը ընդունողները կը խոստովանին թէ առաքեալները որոշ կ'սպասէին Տէրոջը տեսանելի գալստեան : Ուրիշ ինչ կերպով կրնային հասկնալ Քրիստոսի Համբարձման ժամանակ հրեշտակներուն ըսածը : Տր. Սամընտ կ'ըսէ թէ կարելի չէ հաստատել երբեմն կրկնուող սա խօսքը թէ Պողոս իր առաքելական առաջին տարիներուն մէջ արտաքին տեսանելի գալուստ կ'ակնկալէր , բայց իր վերջին թուղթերուն մէջ կարծես հոգեւոր գալստեան կ'ակնկալէր : Տեսանելի գալստեան մասին Պողոսի ակնկալութիւնը նոյնչափ որոշ կ'երեւի անոր ամէնէն վերջին թուղթին մէջ որչափ ամէնէն առաջինին մէջ : Եւ թէպէտ առաքեալները ռիսկած ըլլան Քրիստոսի գալստեան ժամանակին նկատմամբ , ըստ որում ինք որոշ ըսած է թէ ոչ մէկուն յայտնուած է այդ , չենք կրնար ներշնչութեան վրայ մեր ունեցած գաղափարներուն համեմատ հաւատալ թէ եկեղեցին բոլորովին սխալեցուցին անոր

կերպին նկատմամբ, եւ երբ Բրիտոս ըսաւ թէ բոլոր իր նախաձայնութիւնները պիտի կատարուին այն սերունդին մէջ, կարելի չէ որ այդ ամէնուն մէջ պարփակած ըլլայ այն դէպքը, որու համար այլուր ըսած էր թէ ոչ հրեշտակները եւ ոչ իսկ Որդին գիտեն թէ ե՛րբ տեղի պիտի ունենայ:

Ուստի կը հաւատանք թէ մեր Տէրը պիտի գայ ապագային մէջ տեսանելի եւ փառաւոր կերպով: Բայց ժամանակը չենք գիտեր: Թերեւս տասը կամ հարիւր հազար տարի ետքը պիտի ըլլայ: Մեզի համար գործնական աւելի կարեւորութիւն ունեցող բանն է հաւատալ անոր հոգեւոր ներկայութեան այս աշխարհի մէջ, բանալ մեր սիրտերը զինք ընդունելու համար եւ ամէն օր անոր հետ քալել եւ հաղորդութիւն ունենալ: Այն ատեն ինք աշխարհ գայ թէ մենք իր քով կանչուինք, որ շատ աւելի հաւանական է, պատրաստ պիտի ըլլանք իրեն ներկայանալ: Բրիտոսի երկրորդ զաւտեան նախընթաց դէպքերուն առաջին երկուքն են Աւետարանին ամէն տեղ քարոզուիլը եւ Հրեաներուն զՄեսիան ընդունիլը (Մատ. Ի. 14 եւ Հով. Ժ. 26): Ուրիշ մը Նեոին գալուստն է: Պէտք չկայ այս բառին նշանակութեան վրայ յայտնուած բաղմամբիւ կարծիքներով զբաղելու: Ըստ մեզ, ամենայն հաւանականութեամբ ուղիղ կարծիքը սա է թէ այդ բառով կ'ակնարկուի Աստուծոյ Հշմարտութեան մեծ թշնամի մը, որ դեռ պիտի երեւան ելլէ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

(Յ. Գ. Գ.)

Բ

Զաւակներու հետ հարձակման հասարակ

Բաջայայտ է թէ ծնողներու տան մէջ ներկայութիւնը յոյժ հաճելի եւ բարի ներգործութիւն մը կը թողու զաւակներուն վրայ: Այսու ամենայնիւ զաւակներու կրթութեան եւ դաստիարակութեան համար ծնողներուն լոկ տան մէջ ներկայ գտնուիլը բաւական չէ: Ծնողները պէտք է որ զաւակներուն հետ ընտանութիւն, մտերմութիւն հաստատեն: Այս մասին դժուարութիւնը ըստ մեծի մասին հայրերուն կողմէն կ'ելլէ: Մայրերը իրենց զաւակներուն հետ ընտանի կ'ըլլան անոնց նորածին հասակէն հետէ: Բայց կան հայրեր որ իրենց արժանապատուութեան չեն վայելցներ մանկիկը զիրկ առնել, կամ համբուրել, փոքրիկ տղայոց խաղերուն կամ խաղալիքներուն նայիլ: Երբ տղաք քիչ մը կը մեծնան եւ մտածել ու խօսիլ կը սկսին, այդ հայրերը անոնց իրենց խօսքերուն խառնուիլը եւ կամ մեծերուն առջեւ կարծիք յայտնելը

յանդգնութիւն կը համարին: Ուստի ճշմարիտ կրթութիւն կը համարին զաւակներուն իրենց առջեւ աղմուկ չհանելով լռիկ եւ հանգարտ նստիլը, — մանաւանդ երբ տան մէջ հիւրեր գտնուին, — անկիւն մը քաշուիլ, բերանին գոցել եւ խելօք կենալը: Ասոնք սխալ բաներ են: Մանուկը մեծցող եւ աճող զարգացող գոյակ մըն է, եւ անոր զարգացումը պիտի ըլլայ մարմնական եւ հոգեկան միանգամայն: Իսկ զարգացումը շարժում եւ յարաբերութիւն կ'ուզէ: Արդ տղիդ հետ որքան շատ ընտանութիւն ընել կարենաս, այնքան աղէկ կ'ըլլայ: Զաւակներու դու «Երբ ցոյցեր» մասնաւոր ջանքեր ըրէ: Պզտիկներդ զիրկդ առ, սեղմէ, համբուրէ, անոնց ժպտուն դէմք ցուցուր: Անոնց ըսածները զգուշութեամբ մտիկ ըրէ, եթէ անոնց ըսածներուն մէջ զուարճալի բաներ գտնուին, բարձրաձայն եւ ախորժով խնդա, գանոնք խնդացող խօսքեր խօսէ: Մերթ ընդ մերթ ըսէ թէ կը սիրես զիրենք: Անոնց պզտիկ նուէրներ տուր: Վերջապէս զաւակներդ թող զիտնան թէ կը սիրես զիրենք:

Անոնց հետ խօսիչ: Խօսակցութիւնը կը բանայ միտքը: Մէկ կողմէն ըսածներդ նոր ծանօթութիւններ կու տան տղոցդ, միւս կողմէն տղաք խօսելով իրենք մտածել կը սովորին: Մինչ անոնք կը խօսին, դուն մտիկ ըրէ: Թերեւս նոր բան մը չգտնուի անոնց ըսածներուն մէջ քեզի համար: Բայց անոնք նոր բաներ են անոնց համար: Եւ իրենց կեանքերուն մէջ առաջին անգամ տեսած այն ճշմարտութիւնները իրենց համար ինչ հաճելի եւ ինչ ուշագրաւ են: Անոնք այն պզտիկ ճշմարտութիւններէն պիտի առաջնորդուին մեծ ճշմարտութիւններու: Բայց մանուկներու հետ խօսակցիլ կարող ըլլալու համար պէտք է իջնել անոնց մակարդակին: Պէտք է որ անոնց հետ խօսակցիս անոնց հասկնալի եղանակով: Յետոյ երբ տղաքդ մեծնան, երիտասարդներ ըլլան, նորէն անակցէ անոնց հետ: Բայց խօսակցէ անոնց մտածումները եւ զգացումները հասկնալով: Քու երիտասարդութեանդ ժամանակները միտք բեր եւ աշխատէ անոնց գաղափարները հասկնալ այդ տեսակէտէն: Տղաքդ իրենց ամէն հասակներուն մէջ թող համ առնեն քու ընտանութենէդ եւ մտերմութենէդ: Բեզի հետ խօսակցելէ օգուտ թող քաղեն:

Անոնց հետ խաղ: Տղայոց խաղերը շատ կարեւոր են: Խաղն է արդիւնք մտային զարգացման եւ մանաւանդ երեւակայութեան ընդարձակման: Տղայոց խաղերը նկարիչներու պատկերներուն, ճարտարապետներու շէնքերուն, հեղինակներու

գիրքերուն եւ վարպետներու գործերուն պէս նշանակալից բաներ են : խաղի մէջ մէկ կողմէն տղուն ներսիդին գտնուած յաւելուածոյ ֆիզիքական գորութիւնը կը գործածուի եւ անոր աճումը կ'երաշխաւորուի, եւ միւս կողմէն տղան իր երեւակայութիւնով տուններ կը շինէ, շահատակութիւններ կը գործէ, մեծերուն վրայ տեսած բաները կ'ընդօրինակէ եւ մեծերու պատկանեալ կեանք մը կը վարէ : Արդ ծնողները պէտք է որ հետաքրքրուին տղայոց խաղերուն, եւ ըստ կարի զանոնք խաղալու մղեն, եւ իրենք ալ մասնակցին անոնց խաղերուն : Ուստի դիտէ անոնց խաղերը, հանդիսատես եղիր խաղերուն, գովէ զանոնք, եթէ առիթը ներքէ՛ դուն ալ մասնակցէ անոնց խաղերուն : Երբեմն մանուկները ուսիդ վրայ առ պտըտցուր : Երբեմն ձի եղիր, թող կոնակդ հեծնան անոնք, զանոնք պտըտցուր տան մէջ : Գիտես, անոնց ո՛րչափ հաճոյք կու տայ ասիկա : Իրապէս ձի հեծնալէ աւելի ուրախ կ'ըլլան : Մի նեղանար երբ տղաք աղմուկ կը հանեն, կը վազվռտեն, տան կա՛կ կարասիները տակնուվրայ կ'ընեն, ասիկա ոչ միայն տղայոց իրաւունքը եւ արտօնութիւնն է, այլ նաեւ տան մը պարծանքը եւ ուրախութիւնը : Անշուշտ տղայոց կը սորվեցնես թէ ասոնց սահմանը կայ : Պարտիս զանոնք զգուշացնել իրար վշտացնելէ, հիւանդները անհանգիստ ընելէ, զործի եւ հանգիստի ժամանակները խաղի տալէ եւ նման բաներէ : Բայց պէտք է անոնց ազատութիւն տալ խաղի ժամանակները, կրթութեան եւ փափկանկատութեան սահմանին մէջ : Խաղի ժամանակներ թոյլ տուր որ երբեմն անոնք իրենց ուրիշ ընկերներն ալ տուն հրաւիրեն : Այս կերպով թէ՛ տղայոց խաղերը աւելի հաճելի կ'ըլլան, թէ՛ անոնք կը վարժուին հիւրասիրութեան :

Տղայոց մեծնալէն ետքն ալ անոնց զբօսանքները յոյժ կարեւոր խնդիրներ են : Անոնք այլ եւս չեն կրնար մանկական խաղերով զբաղել : պէտք է անոնց աւելի բարձր զբօսանքներ, պարապումներ ստեղծել : Դիրքի, լրագրի նման մտային զբաղումներ, արուեստի վարժութիւն, գծագրութիւն, զանազան նուագարաններ եւ նման ուրիշ միջոցներ կրնան զանոնք զբօսցնել :

Զաւակներուդ հետ պըրբէ : Տղաք իրենց ծնողներուն վրայ այնքան կը հիւանան որ անոնց հետ ժուռ գալ իրենց պարծանք է : Շուկայ երթալու ատենդ զանոնք քեզի հետ տար, եկեղեցի զաւակներուդ հետ գնա : Երբեմն զանոնք բարեկամներուդ տունները տար : Երբեմն պտոյտի տար : Մէկտեղ պտըտելու ատեն անոնց հետ կը մտերմանաս, եւ այս առիթներով զաւակներուդ վրայ մեծ տգեցութիւն կը ձգես, զանոնք կը կրթես :

ՀՈԳԵՒՈՐ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԾԱՌԱՅԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՓՐԿՈՒՄԾ

Կը վախնամ թէ շատ ֆրիստոնեաներ չեն հասկնար թէ ի՞նչ կը նշանակէ Տէրօջը ծառայել : Երբ կը հարցնեմ, ի՞նչ է Աստուծոյ ծառայելը, ամենայն հաւանականութեամբ կամ անհաւանականութեամբ կ'ըսուի, Եկեղեցի եւ կիրակնօրեայ դպրոց երթալ է, Աստուածաշունչ կարդալ, սաղմոս եւ հոգեւոր երգերգել, աղօթել եւ չարութիւն ընելէ զգուշանալ :

Երեւակայեցէք ագարակատէր մը, որմէ վարձուած մշակը անկողին մտնէ երեկոյին կանուխ, պառկի գիշերն ի բուն եւ առաւօտուն ուշ ժամանակ ելլէ, ուտելէ չկշտանայ բնաւ, միշտ սեղանին գլուխը գտնուի ճաշի զանգակէն առաջ եւ ճաշին լմնալէն ետքը մեկնումի հրաւերի պէտք ունենայ եւ վերջապէս ագարակատէրը ըսէ անոր, “Չեղմէ դո՛հ չեմ” :

“Ի՞նչ կայ որ” : “Չերեւիր թէ գիտէք ձեր պաշտօնին յարգը” : “Կ'ուզէի որ բացատրէք ինծի : Ամէնէն առաջ չե՞մ հասնիր կերակուրի ժամանակը : Չե՞մ ուտեր այնպէս որ յայտնի ըլլայ թէ կը գնահատեմ ձեր կնոջ եփածները : Միթէ չե՞մ կենար այնչափ որ հազիւ կրնաք դուք սեղանէն բաժնել դիտ” : “Տարակոյս չկայ,” ըսաւ ագարակատէրը : “Էհ, իրիկունները ճաշէն անմիջապէս ետքը պառկիլ չե՞մ երթար եւ չե՞մ պառկիր մինչեւ որ մէկը չմնայ վար չիջած : Անշուշտ չարութիւն մը կամ փնաս մը չեմ ըներ” : “Ի՞նչպէս չէ, կ'ընէք,” ըսաւ ագարակատէրը : “Ուրեմն ես չեմ հասկնար թէ ի՞նչպէս կրնայի աւելի գնահատել ձեր պատուական անկողինը, ձեր կնոջ եփածները,” ըսաւ կոտորուած սրտով : “Վա՛յ, կը կարծէք թէ ատո՞ր համար վարձեցի ձեզ : Ես կերակուր եւ անկողին կու տամ ձեզի, որպէս զի ուժովնաք եւ հանգչիք եւ իմարտս երթաք, աշխատիք ինծի համար եւ ձեր թուշակին փոխարէնն հանէք : Ես ձեզ չվարձեցի

որ ուտէք ու պառկիք միայն» «Այդպէս է, ուրեմն ուրիշ գործ մը փնտռելու եմ»

Ահա այս մշակին կը նմանին եկեղեցւոյ անդամներէ շատեր։ Անոնք եկեղեցի կ'երթան կիրակի առաւօտ երբ զանգակը կը զարնուի։ Ներկայ կը գտնուին ամէն անգամ որ կը բացուի եկեղեցին։ Կ'ուտեն բոլոր քարոզները, զորոնք բարի քարոզիչը կը յաջողի եփել չարթէ չարթ եւ թերեւս կիսեփ կը զբտնեն անոնցմէ մէկ քանին եւ ապա չարթուան մնացեալ մասը քունով կ'անցնեն չարթութենէ հեռի մնալու համար։

Ինչ է Աստուծոյ ծառայելը։ Մարդկութեան ծառայել է ֆրիստոսի անունով։ Մէկը կ'ըսէ, ինչ տարբերութիւն կայ ֆրիստոսի անունով եւ ուրիշի անունով ծառայելուն մէջ, ցորչափ մարդկութիւնը կ'օգտուի ծառայութենէն։ Եթէ մաքուր չապիկ մը տամ աղքատին, կամ կերակուր անօթիին, կամ դաւաթ մը ջուր ծարաւին, այս ծառայութիւնս անօգուտ պիտի ըլլայ անոնց։ Ոհ, կրնաք ջուր տալ, այո, բայց դարձեալ պիտի ծարաւի, կերակուր՝ եւ դարձեալ պիտի անօթենայ։ Մաքուր չապիկն ընդհուպ պիտի աղտոտի, եւ մարդը միւսանգամ պէտք պիտի ունենայ ասոնց ամէնուն։ Սակայն եթէ ցուցնէք թէ կը ծառայէք Յիսուսի անունով, որու առջեւ ի վերջոյ ամէն ծունկ պիտի չոքի, որու անունով միայն կը գտնուի հոգիի փրկութիւն, եւ որ միակ անունն է երկնից տակ տրուած որով պիտի փրկուինք հոգւով, այն ատեն ծառայութիւնն ընդունողը տուողին պիտի դառնայ ու նայի տուրքի ճշմարիտ Աշխարհի։ Չեր անունը պիտի մեռնի ու մոռցուի, բայց յաւիտեան կ'ապրի Յիսուսի անունը, մարդուն հոգեւոր փրկութեան միակ յոյսը։

«ԴՈՒՔ ՕՐԻՆԱԿ ԵՂԱՔ ԲՈՂՈՐ

ՀԱՒԱՏԱՅԵԱԼՆԵՐՈՒՆ»

(Վեր. Յ. Մ. Թաշէան, Իշխր)

Կենդանի Բրիտանիան չկրնար ծածկուիլ։ Կրնայ լեռան վրայ կառուցուած քաղաքը ծածկուիլ։ Պողիկարպոսին ըսին, «Բու հաւատաք

քեզի պահէ, սա փորձութեան ժամը անցուր, մի խօսիւր։ Ոչ ուրացիր, ոչ դաւանէ։ Միայն մեր ըսածներուն ի հաւանութիւն աջ ձեռքդ վերցուր» Սակայն նա չզիտցաւ ծպտիլ եւ կեանքովը գնեց իր հաւատքը։

Այսպէս էին բոլոր ճշմարիտ հաւատացեալք։ Հոգովայ եկեղեցւոյ հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատմուէր, ինչպէս Թեոադոսիկէի եկեղեցւոյ հաւատքն ալ Աքայիայի մէջ հռչակուած էր։ Քանզի ճշմարտութիւնը ինքնահռչակ է իր ընթերցամբ, ղէթ երեք նկատումներով։

1. Յարալից հաւածումներով։ «Եթէ աշխարհ զիս ատեց, ձեզ ալ պիտի ատէ», ըսաւ մեր Վարդապետը։ Դուն խաչի ճամբայէն ելած չեմ։ Ինչպէս հաշտեցուցիր աշխարհը Աւետարանին, յոյսը խաւարին։ Սաւուղին եւ Բաղտամին ճամբան չէ՛ այդ։ Մեր հոգւոյն մեծագոյն թշնամին աշխարհն է։ Ով որ փորձէ անոր զօրութենէն, իշխանութենէն խուսափիլ, անոր հետ բախում մը պիտի ունենայ։ Յովհ. ԺԷ. գլխուն մէջ Յիսուս Բրիստոս 10-14 անգամ կը յիշէ այս անիրաւ աշխարհը եւ սրտագին կ'աղօթէ որ իր աշակերտները աշխարհէն զատուած եւ հրաժարած մնան։ Քանզի «աշխարհիս բարեկամութիւնը Աստուծոյ ղէմթըշնամութիւնն է»։ Պողոս առաքեալ կ'ըսէ, ես աշխարհին խաչը ելած եմ եւ աշխարհ ինծի։ Այնքան մեծ է աշխարհի եւ եկեղեցիի մէջ եղած խտրը որ աշխարհի հետ համակերպութիւնը Յիսուս մահառիթ կը նկատէ եւ վայով կը յիշէ։ «Վայ ձեզի, եթէ մարդիկ բարի ըսեն ձեզի»։ Դարուս մեծագոյն մեղքը աշխարհի հետ Բրիստոնէից հաշտութիւնն է։ Հինօրեայ բաժանող պատը քակուած է։ Երկնաքաղաքացիին եւ աշխարհաքաղաքացիին մէջ յաւիտեանական բաժանումը վերցած է, իբր թէ բոլոր վկաները յիմար էին, անհասկցողութեան մը կամ մոլեռանդութեան մը զոհ գացած։ «Երանի է ձեզի՝ երբ կը նախատեն ձեզ»։

2. Ինչպէս ճշմարտութիւնը չկրնար ծածկուիլ իւր յարակից հալածումներով, նոյնպէս ալ իւր յաշտութեամբ։ Ըշմարիտ Բրիստոնէութիւնը չէզոք եւ կրաւորական կեանք մը չէ։ Տէր Յիսուս, երբ կը կանչէր իր աշակերտները, ըսաւ. «Յեզք ես ձեզ մարդու որսորդ ընեմ»։ Ինչպէս յոյսը խաւարը կը հալածէ, նոյնպէս ալ հաւատացեալը նախ ինք կը հալածէ այս աշխարհի ոգին, եւ հալածելուն համար կը հալածուի։ Մեղքը եւ մոլութիւնները իր սուրբ վարքովը միշտ կը խարաղան։ Շիքակօի թատրոնին արկածեալներուն Աստուծոյ

հրեշտակի պէս օգնութեան հասան երկու եպիսկոպոսներ : Մէկ ակնթարթի մէջ խոյացան ներս բոցեղէն ծովը : Դիւցազնական ճիգերով ճամբայ բացին դիակներու մէջէն կիսամեծները դուրս հանելու : Այս է Քրիստոնէութիւնը : Առաքելը կ'ըսէ, «Մեզմէ ոչ ոք իրեն համար կ'ապրի եւ ոչ մէկն ալ իրեն համար կը մեռնի» : Ինքնամոռի, չէզոք, անտարբեր կեանքը դժոխային է : «Վայ Սիօնի՝ մէջ հանգիստ նստողներուն» : Յարձակէ մեղքին եւ մոլութեանց դէմ, հալածէ խաւարը եւ տես ինչպէս տեսարան պիտի ըլլաս աշխարհի, ու պիտի նմանիս «աշտանակի վրայ դրուած ճրագին» :

3. Քրիստոնեան չկրնար ծածկուիլ, այլ յաւէտ օրինակ կ'ըլլայ բազմաց իւր նոր կեանքին : Կենդանի, իւր պտուղներովը, Թեսաղոնիկէի եկեղեցին ինչպէս շահեցաւ այս համբաւը, եւ ինչ բանի օրինակ եղաւ : Հոս մեր բնաբանին յաջորդ համարներուն մէջ ամփոփուած է այդ : Աւետարանը երկնային մեծ զօրութիւն մըն էր ան եկեղեցիին համար : Հրաշալի էր անոնց դարձը եւ բովանդակ աշխարհի համար անոնք եղան տիպար եւ օրինակելի Քրիստոնեաներ :

Ա. Առաջին բանը (9րդ համար) կոտորէն հրաշալի է : Երբ ուխտին տապանակը տարին Դագոնի մօտ դրին, Դագոնը վար ինկաւ եւ ջախջախուեցաւ : Երբ Աւետարանը Եփեսոս մտաւ, կախարհներ հրաժարեցան իրենց կախարդութեանէն եւ 50 հազար դահեկանի գրքերնին հրապարակաւ վառեցին : Երբ Յիսուս Զաքէոսին տունը մտաւ, ինչ մեծ յեղափոխութիւն գործեց : Այս է նոր կեանքին առաջին նոր գործը — ապաշխարել, հրաժարիլ : Կրնայ ասանկ կեանք մը ծածկուիլ : Կեանք մը որ Սօղոսին պէս իր փառքը, զիրքը, խաչին ոտքը դնէ եւ հալածողը ինք հալածուի : Խորտակել փորձած եկեղեցին ինք ջանայ կենդանացնել : Ահա պատուական օրինակ մը : Ասոնք հիմնապէս բարեփոխուեցան : Տէրով փարախը մտան դռնէն, ապաշխարութեան դռնէն : Մեր օրովը քիչ չեն անապաշխար Քրիստոնեաներ : Ասոնք կը նմանին երկաթ չառած առաքաստ բացող եւ թի քաշող գինով նաւավարին, որ գիշերն ի բուն աշխատելէն յետոյ առաւօտուն կը տեսնէ թէ երբեք ճամբայ չէ առած, միայն ինքնախար տատանումներ ունեցեր է : Անառակ որդին կեցած տեղէն նամակ չգրեց իւր հօր, այլ ճամբայ ելաւ : Հրաժարեցաւ իր խորհուրդներէն, բաժնուեցաւ իւր մոլութիւններէն, թողուց իւր կործանիչ ընկերները եւ զբաղմունքը : Ահա մեղաւորին համար առնելու առաջին ամենակարեւոր քայլը :

Զինացւոց պէս դուրսի շապիկը փոխելով շապիկ փոխած չենք ըլլար : Թեսաղոնիկեցիք գիացան փրկութեան ճամբան, եւ լաւագոյն օրինակը տուին ճիւղ եկեղեցիներուն : Կ'արժէր զանոնք մայր եկեղեցի կոչել :

Բ. Ասոնց Քրիստոնէութեան երկրորդ յատկանիշն էր (համար 9) «կենդանի ու ճշմարիտ Աստուծոյ ծառայել» : Ասոնց հաւատքը կենդանի եւ գործնական էր : Անպտուղ, ամուլ դաւանանքը, ծէսերը, արարողութիւնները հեթանոսական են : «Ես եմ ճամբան», ըսաւ մեր վարդապետը : Նա գործնական ճամբայ մը գծեց մեր առջեւ : Նորա կեանքին նշանաբանը ծառայել էր : Քրիստոնէութիւնը գործի եւ ծառայութեան կոչում մըն է : «Կենդանի Աստուծոյ ծառայելը» կը նշանակէ խղճի ծառայել : Աշխարհի մարդը պատուոյ, շահու, կիրքի եւ հաճոյքի կը ծառայէ : Նա խղճի հետ հաշիւ չունի : Ապաշխարութեան կը յաջորդէ խղճի իշխանութիւնը : Իշխանութիւն մը՝ որ մարդուն փառքն է եւ ապագայ երանութեանց աղբիւրը, իր դրախտը : Կը նշանակէ նաեւ հաւատի ծառայել : Արարչութեան տիեզերական օրէնքն է ծառայել : Մարդէն զատ բոյսերը եւ կենդանիները իրենցմէ բարձրագոյնին կը ծառայեն : Իսկ մարդը չունի տեսանելի իր բարձրագոյնը : Պիտի ծառայէ իր սեռին, մարդուն : Այս է որ կ'ամօքէ մեր ցաւերը : Թշուառագոյն էակն է այն հարուստը, որ ինքն է իր խորհուրդներուն առարկան, նա իրեն ծառայելով է որ ինքզինք կը թշուառացնէ : Մոռցիր զքեզ, սրբէ կարօտեալներու արցունքը, սիրէ, մխիթարէ, օգնէ, ծառայէ, յայնժամ պիտի գոհացնես զքեզ : Այս է մարդուն կոչումը եւ իւր անսահման կրից բուն նպատակը : Կը նշանակէ նաեւ եկեղեցին ծառայել : Թեսաղոնիկեցիք Քրիստոնէութիւնը ընդունելով գործունէութեան նոր ուղղութիւն մը ստանձնեցին : Ամէնուն ծառայելու եւ եկեղեցիին անձնուէր մշակներ : Աստուծոյ տանը նախանձը կ'ուտէր զիրենք : Մեծ եւ փոքր, եկեղեցւոյ բոլոր զաւակներ Աստուծոյ փառքին, Քրիստոսի գործին, աշխարհի դարձին հասգին եւ օրհնեալ գործը իրենց աւագ նպատակը եւ առաջին գործը ըրին : Ահա այս է Աստուծոյ ծառայելը, զոր շատ կանուխ ցոյց տուին Սամարացի կիներ եւ աշակողմեան խաչեալ աւագակը : Ինչպէս եղաւ քու ապաշխարութիւնդ : Ինչ յայտնի պտուղներ ունեցաւ քու դարձդ : Այս օրերս շատեր կան լուսաւորուած, դասաւարակուած եւ բարի, զարգացած որ, աւագ, Աւետարանի, ճշմարտութեան եւ Աստուծոյ եւ անոր սուրբ ե-

կեղեցւոյն ծառայած չունին : Ներս մտնել ալ կ'ամբնան . անոնք իրենց եւ աշխարհի համար մեռած չեն : Ժամանակներ կան որ Աւետարանն եւ Քրիստոս ալ կուռք կը դառնան այն մարդոց համար , որոնք ճշմարտութիւնը , լոյսը կը փորձեն չափազործել վատ եւին համար , ապրելով , գործածելով եւին :

Գ. Թեոաղոսիկեցիք ինչպէս օրինակ եղան ապաշխարութեան եւ կենդանի Աստուծոյ ծառայելու , նոյնպէս օրինակ եղան (համար 10) «սպասելու անոր Որդոյն երկնէն» հոգեւոր կեանքի Դիտած էք թուուն մը , որ թառած է դիմացը տկար , երբորն ճիւղի մը վրայ , բազում վառնգներով եւ փորձանքներով չըջապատեալ : Սակայն տակաւին կ'երգէ իր դաշլայիկը անխռով : Ինչո՞ւ : Յոյս մը ունի իր կուրծքին մէջ եւ դուրսը թեւեր թռչելու : Այսպէս էին Թեոաղոսիկէի Քրիստոնեաները : Վերջն անպատում փառքի եւ այցելութեան կ'սպասէին ամէն վայրկեան : Ոտքերնին միայն գետինն էր : Իրենց կեանքը , դանձը , յոյսն էր երկինքը եւ պատրաստ յայտնուելու ամէն վայրկեան : Այս երանելի յոյսը , Յիսուս Քրիստոսի փառքով յայտնուելուն սպասողական կեանքը , մեծ օրհնութիւն եղած էր այդ եկեղեցիին , եւ սրբազան առաքեալը առ Թեոաղոսիկեցիս գրած թուղթերուն մէջ ամէն գլխու վերջը պատեհութիւն կը գտնէ այս երանելի վիճակը յիշելու : Երանի՛ թէ մեր եկեղեցիներն ալ օրինակ ըլլային ապաշխարութեան , ծառայութեան եւ հոգեւոր կեանքի :

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻՈՏ ՊԱԼԹԻԿԵԱՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄԱԸ

(Սոյնէնէ՛ք Աւերիւն , Աւերիւ 9)

Պատերազմին սկզբնաւորութեան ատեն Ռուսիոյ զրահապատ տորմիդը երկուքի բաժնուած էր իրարմէ հաղար մղոնի հեռաւորութեամբ , զրահապատ յաճանաւերը Վլատիվոթոքը եւ մարտանաւերը՝ Փորթ Արթհըր : Մարտանաւերու բաժնին ոյժը նուազեցաւ , ինչպէս ամէնս ալ գիտենք , Ճափոնական զիշերային յարձակմամբ , մինչեւ որ օտորին եղաւ քան պաշարող նաւատորմը : Վասն զի Փորթ Արթհըրի կամ Վլատիվոթոքի նաւատորմին դուրս ելլել եւ թշնամիին հետ կռուիլը խեղճ բան մը պիտի ըլլայ , այս քան զերազանց կը գտնուին հիմա թշնամիինները : Միեւնոյն ժամանակ նաւահանգիստներուն մէջ աւաններու զետեղումը անկարելի կ'ընէ Ճափոնցիներուն ներս մտնել : Ներկայիս համար ծովային

պատերազմի յատակագիծը , Ճափոնցւոց վերաբերմամբ , է երկու նաւահանգիստներուն ալ պաշարումը այնքան խիստ պահել , որ ոչ մէկ նաւախումբ դուրս ելլէ առանց ստիպուելու պատերազմի , եւ միանգամայն ջանալ երկարատեւ ուժակոծութեամբ քանդել ամրութիւնները եւ , եթէ կարելի է , ուժակոծել նաւահանգստին մէջ խորոսխալ նաւերը : Հակառակ այն շատ մը զրոյցներուն թէ Ճափոնցիք աւերկութիւններ գործածեն Փորթ Արթհըրի ամրութիւններուն վրայ իրենց վիթխարի թնդանթներով , կը տարակուսինք ծանր լինաս մը յառաջ եկած ըլլալուն : Ծովեզրներու պաշտպանութեան համար թնդանթները հողաւրտներու կամ անագին պատուարներու ետեւ աներեւոյթ կառքերու վրայ զետեղելու արդի մեթոտը թշնամոյն կողմանէ թնդանթները լինասելու գործը խիստ կը դժուարացնէ : Թնդանթաձիգներու պատասպարումն ալ այնպէս է որ մահերը հազուադէպ ըլլալու են . եւ եթէ Ռուսերը անփոյթ գտնուած չեն ռազմանիւթ եւ ուտեստ ամբարեղ , Փորթ Արթհըրի ամրութիւնները կարող պիտի ըլլան այս ուժակոծումներուն շատ ամիսներ դիմանալ : Ուրիշ խնդիր է թէ ինչ պիտի ըլլան իրերը եթէ տեղի ունենայ ծովէն եւ ցամաքէն միանգամայն յարձակում , որու պատասխանը ալ կարող պիտի ըլլան միայն անոնք որ լիովին ծանօթ են իրաց վիճակին : Ամէն բաներն ի նկատ առնելով , հաւանական է թէ , թէ՛ ի Փորթ Արթհըր եւ թէ՛ ի Վլատիվոթոք Ռուսաց զրահապատ գործօն նաւատորմները , որոնք հաւանօրէն կը բաղկանան հինգ մարտանաւերէ եւ չորս զրահապատ յաճանաւերէ , կրնան բաղադատապէս ապահովութեան մէջ մնալ ամրութիւններուն եւ ընդծովեայ ակուններու պաշտպանութեան ներքեւ ապագայ շատ ամիսներու մէջ , ի Փորթ Արթհըր նաւերը հարկաւ նշաւակ պիտի ըլլան երկարատեւ ուժակոծութեան կրակներուն : Բայց այսպիսի մասնական հարուածներ աւելի բաղդի գործ են քան քաջ նշանաւորութեան , եւ ի հեճուղս հակառակ եղելութեանց տեղեկագրութիւններու , միտեալ ենք խորհիլ թէ ատոնք յոյժ հազուադէպ բաներ են : Բաջայայտ է ուրեմն թէ , եթէ օգնութիւն մը պիտի գայ Ռուսիոյ՝ անոր ծովային պատերազմին մէջ , դուրսէն պէտք է գայ : Ուրիշ խօսքով , Ռուսիոյ համար իր Ծայրագոյն Արեւելքի նաւատորմը փրկելու միակ յոյսն է անոր ազատման համար զրկել երկրորդ նաւատորմ մը , որ վերջնէ պաշարումը , ազատէ Փորթ Արթհըրի մէջ գտնուած նաւատորմը , եւ զիրքը հակառակ կողմը

դարձնէ, ճափոնցի ծովակալը պարտաւորելով իրմէ թուով աւելի զօրաւոր նաւատորմի մը հետ կը ունի: Թէ Ռուսիա բոլոր իր ջանքը ի գործ պիտի դնէ իր ծովային դիրքը փրկել, բարոյապէս ստոյգ է. վասն զի խաղաղականի մէջ անոր նաւատորմին կորուստը, չափ մը աւելի ընդարձակ նշանակութիւն պիտի ունենայ քան այն աղետալի ազդեցութիւնը զոր պիտի ունենայ Արեւելեան պատերազմին վրայ: Ատիկա պիտի նշանակէ անոր նաւատորմին նոյն իսկ ծաղիկին բացարձակ ջնջումը, որուն մէջ կը պարունակուին անոր լաւագոյն մարտանաւերէն եօթը, բոլոր արդի զրահապատ յածանաւերը, ութ պաշտպանեալ յածանաւեր, իր նաւատորմին մէջ այդ կարգէն եղող լաւագոյնները եւ վերջնագոյնները, եւ երեսուն կամ աւելի ծովառմարակրահալած եւ ծովառմարակիր նաւեր, կորուստ՝ որուն համագումարը կը ներկայացնէ ոչ նուազ քան 22,000,000 Օսմ. ոսկի: Արդ, իրողութիւն է թէ այս նաւերը կը ներկայացնեն նաւատորմին նոյն իսկ սերը, եւ չափազանցութիւն չէ ըսել թէ առաջինի աղէտով մը Ռուսական նաւատորմը պիտի վերածուի երկրորդական աստիճանի, գէթ առժամապէս: Այս նկատումները ի մտի ունենալով, պիտի հասկցուի թէ Ռուս պաշտօնական մարմիններն ի Սբ. Փետրուսպոլսկ, եւ արդարեւ Ռուսիոյ բոլոր նախատես եւ մտացի անձինք վերահասու եղած են թէ գերագոյն ճիգ մը պէտք է ընել ազատելու համար պատերազմիկ նաւատորմերը եւ արգելելու համար մօտալուտ աղէտը: Կայ աչքի առջեւ այսպիսի ազատման միջոց մը: Կայ. եւ ասիկա կը գտնուի հինգ այն յոյժ զօրաւոր զրահաւորներուն մէջ որ ծանօթ են «Պորոտին» կարգ անունով, որոնց ոմանք այժմ կը սպառազինուին եւ ուրիշներ աւարտելու մօտ են Պալթիկի նաւադործարաններուն մէջ, եթէ այս հինգ նաւերը կրնան ճամբայ հանուիլ եւ զրկուիլ փորթ Արթհըր այս ամառ, «Օսլիապիա» մարտանաւը իրենց հետ առնելով Միջերկրականէն, կարելի որ է փորթ Արթհըր հասնին աշնան սկիզբները՝ պաշարուած վերջնելու համար: Այս նաւատորմին գերադանց յատկութիւնները թէ՛ պաշտպանողականի եւ թէ՛ յարձակողականի համար, հանդերձ սա իրողութեամբ թէ նաւերը վերջնագոյն ոճով չիմուած են եւ ճշդիւ իրարու նման, զանիկա պիտի ընեն, «Օսլիապիա»-յի օգնութեամբ, գրեթէ մրցակից մը ծովակալ թոկոյի վեց մարտանաւերու տորմիդին, որ աշունին պէտք պիտի զգայ անընդհատ պատերազմ մղել ութ ինն ամիս:

Բայց մինչեւ անգամ նաւերուն աւարտումէն

ետքը, տակաւին կը մնան երկու լուրջ խնդիրներ, այն է՝ զինուորներ եւ հանքածուխ հայթայթել զէպի Ծայրագոյն Արեւելք երկար ուղեւորութեան համար: Առաջինը հաւանօրէն կրնայ հայթայթուիլ ամէնէն փորձառու սպաներն ու զինուորները առնելով Պալթիկի եւ Սեւ Ծովու նաւատորմերու նաւերէն: Եւ զանոնք ընտանեցնելու համար անոնց նոր նաւերուն, վստահութիւն պիտի դրուի թնդանօթարձակութեան եւ վարժութիւններու անընդհատ պարապման վրայ, որու պիտի ենթարկուի նաւը մինչեւ պատերազմի վայրը երկար ուղեւորութեան միջոցին: Հանքածուխ փոխադրելու խնդիրը այնչափ դժուար չէ. օրչափ կը կարծուի ընդհանրապէս: Ռուսական նաւատորմին մէջ ծովու վրայ հանքածուխ փոխադրող կազմածին յաջողներ մուծումը կարելի ըրած է գործօն նաւատորմի մը իրեն հետ կրել ամխաբարձ նաւեր, եւ ճամբորդելու միջոցին ունէ ժամանակ հանքածուխ առնել բաց ի փոթորկալի օրերէ: Թէ ասիկա մտածած է Ռուս Ծովակալութիւնը, կը հաստատուի այն յոյժ նշանակալից հեռագրէն որ երեւցաւ օրաթերթերուն մէջ, սա իմաստով թէ կամաւոր նաւատորմէն հինգ նաւեր (փոխադրանաւեր) հրամաններ ընդունած են Պալթիկ երթալու, ուր ի վիճակի պիտի դրուին իբրեւ ամխաբարձներ Պալթիկեան նաւախումբին, որ ճամբայ պիտի ելլէ Յունիս ամսուն զէպի Ծայրագոյն Արեւելք: Նշանակութեան արժանի է սա պարագան թէ նաւերուն թիւը հաւասար է այժմ չինուելու վրայ գտնուող հինգ նաւերուն թիւին: Արդ այս կամաւոր նաւատորմին նաւերուն վերջինները եւ մեծագոյնները 9,000է մինչեւ գրեթէ 12,000 տակառաչափ տարողութիւն ունին, եւ ժամը 19էն 20 հանգոյց (ծովային մղոն) արագութիւն: Այս նաւերը, չիմուածքի մասին հարկաւոր փոփոխութիւնները կրելով, կարող պիտի ըլլան 25,000է մինչեւ 30,000 տակառաչափ հանքածուխ բեռնալ, եւ իրենց լաւ օրընթացութեամբ դիւրաւ կարող պիտի ըլլան համընթաց յառաջ խաղալ նոր մարտանաւերու տորմիդին հետ (որոնք ամէն ալ կրնան 18 հանգոյց ճամբայ կտրել) ժամը մինչեւ 15 հանգոյց: Նաւատորմը պիտի ունենայ ծովու վրայ մարտանաւերու ամուխ հայթայթող կազմածներ: Գործողութեան մեթոտը հետեւեալն է համառօտիւ. Ամխաբարձ նաւը մարտանաւին ետեւը կը կապուի. վրայէն պարան մը կ'երկնցուի մարտանաւին ետեւի կայմէն ամխաբարձին առաջին կայմին, որուն վրայ ուղեւոր մը կը կենայ կեռերով: Այս կեռերուն կ'անցուին ամուխի դոյլերը: Միջակ ալէկոծ ծովու վրայ եւ սաստկաշունչ

հովի ժամանակ ժամը մինչև 33-40 տակառաջափ հանքածուխ փոխադրուած է ածխաբարձ հաւէ մը մարտանաւ մը, մինչ վերջինը միեւնոյն ժամանակ կը քաշէ ածխաբարձը ժամը 8էն 11 հանգոյց արագութեամբ։ Պալթիկեան նաւատորմը իրեն հետ տանելով ածխաբարձներ, դիւրաւ պիտի նաւարկէ դէպ ի Ծայրագոյն Արեւելք ժամը 13 հանգոյց միջին արագութեամբ։ Եթէ, ըսուածին պէս, նաւատորմը կարող ըլլայ ճամբայ ելլել Յունիսին, Ծայրագոյն Արեւելք պիտի հասնի Օգոստոսին, եթէ այդ նաւատորմը փորթ Արթիւրի եւ Վլադիվոսթոքի նաւատորմերուն միանայ, ծովային պատերազմը այնպիսի հետաքրքրաշարժ կերպարան մը պիտի առնէ, որու անկարելի պիտի ըլլայ հաւասարը գրտնել ծովամարտերու պատմութեան մէջ, Ծովակալ Թոկո, վերահասու ըլլալով թէ մերձեցող նաւատորմը աւելի զօրաւոր է քան զայն զոր պաշարած է շատ ամիսներէ հետէ, արդեօք իր ութ զրահապատ յածանաւերը պիտի հաւաքէ՝ փորթ Արթիւրի առջեւ, եւ պիտի երթա՞յ իր մարտանաւերով եւ ծովառմբակրահալածներով եւ պիտի դիմաւորէ՞ Պալթիկեան նաւատորմը։ Կամ արդեօք պիտի արձակէ՞ իր ծովառմբակիր նաւատորմը, հրամայելով իր նաւային հրամանատարներուն որ ամէն բան աչք առնելով յուսահատական դիշերային յարձակում ընեն ծովուն բացերը։ Կամ արդեօք Ռուս ծովակալը ինք պիտի ընէ առաջին շարժումը հաստատուն որոշմամբ՝ փորթ Արթիւրէ դուրս խուժելով, ազատարար ոյժին հետ միանալու համար։ Եթէ այս միութիւնը յաջողի, Ռուսիա տասնըմէկ մարտանաւ պիտի ունենայ ձափոնական վեցին դէմ։ Բաջայայտ է թէ Ռուս նաւատորմին յաջողութիւնը կախեալ է յառաջիկայ քանի մը ամիսներուն մէջ փորթ Արթիւրը պահելու կարող ըլլալէն։

ՍՐՈՒՆՔԻ ԵՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ՌԻՌԻԼԸ

Ուռած երակներ կը պատահին մարմինն այլեւայլ մասերուն մէջ, եւ պատճառն է միշտ խոշ մը որ կ'արգելէ արեան շրջանին վերադարձը։ Անոնք հասարակօրէն աւելի կը պատահին սրունքներուն վրայ քան ուրիշ տեղեր, վասն զի արեան շրջաբերութեան արգելքը կը մեծնայ ծանրութեան ձգողութեան պատճառաւ, որ ինքնին արգելք է արեան վերադարձին, այն է մարմինն ստորին մասին մէջ արեան դէպ ի վեր ընթացքին։ Երակներու սոյն ուռոյցը միշտ արդիւնք եւ հետեւանք է երակներուն վրայ շատ երկարատեւ ձկտումի,

որ տարուէ տարի յոռիէն յոռեգոյնի կ'երթայ եթէ պատճառը շարունակուի, եւ ուստի աւելի կը նեղէ քանի՝ տարիքը աւելնայ։ Սրունքէն վերագարձող շրջաբերութիւնը ամէնէն աւելի օգնութիւն կ'ընդունի սրունքին մասններուն փոխանակաւ ամփոփուելէն եւ ընդարձակելէն կամ թուլանալէն։ Այն անձեր որոնց զբաղումը գործունէութիւն եւ շարժում կը պահանջէ, աւելի քիչ հաւանականօրէն կը նեղուին քան այնպիսիներ որոնք լոկ կը կանգնին երկար ժամանակներ եւ քիչ առիթ կ'ունենան պտրտելու։ Անոնք որ ստիպուած են երկար ժամանակ ոտքի վրայ կենալ, պէտք է որ մասնաւոր հոգածութեամբ զգուշանան սոնակապերէ եւ ամէն տեսակ զգեստներէ որոնք կը սեղմեն կը պրկեն սրունքին մէկ մասը ուրիշ մէկ մասէն աւելի, վասն զի այն յաւելուածական ճգտումը զոր այսպիսի սեղմ զգեստներ եւն. կու տան, գրեթէ միշտ բաւական է, երբ երկար ժամանակ կը ներգործէ, սեղմուած կէտէն վար գտնուած երակներն ընդարձակելու, լայնցնելու, իրեւ դարման կը յանձնարարուին թոյլ զգեստներ եւ մանաւանդ սոնակապերու վտարում եւ բաւական մարմնամարզ, մասնաւորապէս պտոյտ։ Երբ առաջին անգամ կը տեսնուի սրունքի երակներու ընդարձակում, պէտք է վտարել առաձգական գուլպայ, մինչև իսկ հասարակ տեսակէ պիրկ գուլպայ որ պնդով կը փակչի ոտքի մատերէն մինչև ծունկերը։ Եւ յաճախ պիտի տեսնուի թէ ասիկա բաւական դարման է վիճակը բարւոքելու համար, պայմանաւ որ բարձուի նախնական պատճառը։ Իրեւ նախազգուշութիւն պտոյտը պէտք է կատարել գործին, զբաղումին բերմամբ կանգնած դիրքով մնալէ առաջ մանաւանդ քան ետքը։ Շատ քիչ օգուտ կարելի է քաղել իրիկուան դէմ եթէ մարդ միեւնոյն ժամանակ պատեհութիւն չունի պտուկելու որպէս զի արդէն ձկտեալ վիճակի մէջ գտնուած երակները հանգչին։ Անոնք որ իրենց գործին բերմամբ տան մէջ կը մնան, շատ անգամ կրնան յաղթել այդ վիճակին՝ ցերեկը ժամանակ ժամանակ պառկելով քանի մը վայրկեան, որով երակներուն չափազանց ձկտումը կը մեղմանայ առժամապէս։ Այս կերպով երակներու պատերուն մկաններու չափազանց պրկեալ թելերը եւս պատեհութիւն կ'ունենան վերստանալ իրենց կծկուելու միտումը։ Աւելի սաստիկ պարագաներու մէջ՝ յատկապէս պատրաստուած առաձգական գուլպաներ կրնան հազնուիլ որ կամ շարաթ միջոց տալով։ Յանձնարարելի չէ շարունակ գործածել զանոնք։ Եթէ զանցառութեան պատճառաւ

երակները կը ծամածռին եւ կամ պալարներով կը պատին, թերեւս հարկ կ'ըլլայ վիրաբոյժին դիմել դանոնք մնայուն կերպով բուժելու համար:

ԱՅԼԵՒԱՅԼ Ք

ԱՐԴԻ ԸՄԲՈՒՆՈՒՄԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎՐԱՅՈՎ

Ծայրայեղ դրականութեան դարուն մէջ կ'ապրինք: Մարդ նախնի դարերու խաղաղ միամտութիւնովը չկրնար քնանալ, ոտքերը անկասկած երկնցնելով ամէն կողմ: Կասկածը, այդ անխիղճ, ճիւղաղային, սակայն, ճշմարտութեան մօտէն վերահասու ըլլալու բուռն տենջանքին մարմնաւորումը, կը ցցուի մեր հաւատքի անոյշ երազներուն մէջ: Անցած սեպեղու ենք այն բարի, հին միամիտ օրերը, ուր տարեցները կ'ըսէին, եւ հերիք էր որ կ'ըսէին, եւ պզտիկները կոյր ու հլու խանդավառութիւնով մը, հաւատաւորի ջերմ բարեպաշտութիւնով մը իբրեւ Աստուածային պատգամախօս հրաման մը պաշտանքի հասնող երկիւղածութիւնով մը եւ ակնածելի զգուշաւորութիւնով մը կ'ընդունէին: Հաւատալու է: որովհետեւ այսպէս կը պահանջէ կզերը իր այլեւայլ հեղինակութեան աստիճաններովը: Եւ կզերը, Աստուծոյ եւ մարդուն միջեւ հաշտարար միջնորդը, չկրնար սխալիլ, քանզի ան Աւետարանէն կը խօսի, եւ Աւետարանը Աստուծոյ խօսքն է: Պէտք է հաւատալ: Ամէն կրօնական ու բարոյական կնճռոտութիւն, ամէն ընդհանրական ու դրական խնդիր, փրկիօփայտութիւն, Աստուածաբանական խրթին հարցեր մէկ լուծում, մէկ բացատրութիւն ունէին, եւ ատիկա հաւատքն էր: Դրապաշտութիւնը, սակայն, փորձառական դիտութիւնը, մերժելով բոլոր կանխակալ ու ընկալեալ համոզումներն ու հնամենի ըմբռնումները, սկեպտիկի պաղարիւնութիւնով մը ամէն բան քայքայեց, սկսաւ նոր շէնքը վերակազմել բանաւոր հիմերու վրայ: Ասիկա ծնունդ տուաւ արդի լուրջ, գիտական քաղաքակրթութեան: Դասական ու վերացական ծանծաղութիւններուն գիտական, լուրջ ուսումնասիրութիւնները յաջորդեցին:

Կրօնքը եւս, անբաժան մարդկային կեանքի այլեւայլ երեւոյթներէն ու հոգեբանական յեղաշրջումներու ազդեցութենէն, բնական ու հարկ էր որ ենթարկուէր նոյն փորձարկութեան, կարելի եղածին չափ նեղ սահման մը գծելու հաւատքի բաժինին, եւ մօտէն հասկցողութիւն մը, զազափար մը կազմելու բացարձակ ճշմարտութեան վրայ: Այս ձեռնարկութիւնը, սակայն, կարգ մը խղճա-

միտներու կողմէն, սրբապղծումի ու յանդգնութեան պէս բան մը սեպուեցաւ, եւ կարգ մը թունդ հաւատաւորներ մեծ ճգնաժամեր կրեցին միշտ վախը ունենալով թէ մի գուցէ կրօնքի շէնքը կարող չըլլայ ինքզինքը պաշտպանել այնքան անվերապահ, անպատկառ ու յանդուգն քննադատութեան ու դատափետումի փորձաքարին ու բովին առջեւ: Իրարանցումը մեծ եղաւ: Կրօնքի ջերմ պաշտպաններ, հեղինակաւոր աստուածաբաններ պահ մը իրար անցան կարծելով թէ յաղթանակը գիտութենէն աւելի դայն սխալ ըմբռնող գիտնականին կողմն էր, որը դէմքին վրայ արհամարհանքի հեգնող կծու ժպիտը գծած՝ անխնայ կը տապալէր, կը կոխտէր, կը քայքայէր ամէն կանխակալութիւն, աւանդութիւն, միջնեւ իսկ Աստուածաշնչական սրբազան ներշնչումներն ու հրաշալի յայտնութիւնները: Նիւթը, ամէն կողմ տեսանելի, շօշափելի նիւթը, մեր բոլոր տեսութիւններուն ու հաւատալիքներուն ապացուցական խարխիւը պէտք է ենթադրել: Այդ գետնին վրայ պէտք է հաստատել ամէն երեւոյթ, ամէն ճշմարտամասն իրողութիւն: Նիւթը պէտք է որ ըլլայ, նիւթապաշտին «Հաւատամք»ին համաձայն, մեկնակէտը մեր բոլոր ծանօթութիւններուն ու կազմած դաղափարներուն ու ըմբռնողութիւններուն եւ միակ ազդակը բոլոր երեւոյթներուն ու ճշմարտութիւններուն: Կրօնքը, կրօնական ամէն դաւանանք, հետեւապէս, քմածին յերիւրանք մը, մտացածին ցնորք մը պիտի ճանչցուի լրջախոհ եւ աննախապաշար (?) մտքերու առջեւ: Սակայն, աս հա ճիշտ նոյն դրութիւնը հետազոտութեան նորընկալ կերպին, այդ մէթոդը ծանօթութիւն ու դաղափար կազմելու, աւելի հաստատուն, գիտական ու տրամաբանական ապացոյցներու գետին մը ընձեռեց կրօնքի առանցքը եղող Բացարձակ էակին համար: Տարբերութիւնը, սակայն, այդ էակին շուրջ յայտնուած կարծիքներուն մէջ կը կայանայ զլխաւորաբար, զոր կ'որակենք «Աստուած» եւ «Ջօրութիւն» բառերով: Նիւթապաշտութիւնը, ուրեմն, ներկայացնել վերջ այդ «Ջօրութիւն»ը, ապացուցական նոյն կիրարկումով մեզի ամուր, հաստատուն հիմ մը կ'ընծայէ յանգելու համար սա ճշմարիտ իրողութեան թէ այդ զօրութիւնը պէտք է որ Աստուած մը ըլլայ:

Եւ ասա այդ սկզբունքին վրայ հիմնուելով նշանաւոր քարոզիչ Տր. Սալէյճ հմտալից բանախօսութիւն մը արտասանած է, զոր յարմար կը տեսնենք համոռոտակի ներկայացնել ընթերցողներու, ուր պիտի տեսնուի թէ յարգելի բա-

նախօսը ինչպէս ջախջախիչ փաստերը թիւններով, փորձառական մէթոտով կը ներկայացնէ ճշմարիտ ըմբռնումը Աստուծոյ նկատմամբ : Բանախօսութեան նիւթը կը կազմէ արդէն վերնագիրը «Աստուծոյ վրայ արդի ըմբռնումը» Համառօտ յառաջաբանութեան մը վերջ կ'սկսի բուն նիւթին եւ ահա թէ ինչ կ'ըսէ :

Երբ մարդ առաջին անգամ իր անհատականութեան գիտակցութիւնը կ'ունենայ, նոյն գիտակցութիւնը, իր գոյութեան գոլիս ուրիշ էակի մը, զօրութեան մը, եւ — փոյթ չէ թէ ինչ կոչել պէտք է զայն — գոյութիւնը կը շեշտէ, գոյութիւն մը՝ որ ինքը չէ : Այս զօրութիւնը, կանխակալութիւններով նախապաշարուած, չըլլալու համար, անձնական գերանունով մը պիտի չորակենք : Ընդհակառակը : Մարդ, սակայն, վերահասու կ'ըլլայ թէ, այդ իրմէ դուրս եղող «Երբեք» իրմէ առաջ գոյութիւն ունեցած է, իր ստացած պզտիկ փորձառութիւններէն հաստատապէս կ'զգայ թէ իրմէ վերջն ալ պիտի շարունակէ գոյութիւնը : Կը քննէ թէ այդ զօրութիւնը ամէն կողմ, տիեզերքի մէջ յայտնութիւններ ունի : Կ'զգանք թէ այդ Զօրութիւնը մեզի կեանք պարզեւած է :

Հետեւաբար, խնդիր չէ թէ, թէ Աստուածեան, թէ Անաստուած, Սկեպտիկ, յոռետես կամ նիւթապաշտ ըլլանք : ատիկա մեր ապացուցութեան նպատակին չ'ընկնէ : Այդ զօրութիւնը մեզի կեանք տուած է, ուստի ինչ որ ըլլայ ինքը, մեր Հայրն է, Անկէ — այդ զօրութեան — յառաջ եկած են ոչ միայն մեր ֆիզիքական կազմաւորութիւնը, այլ եւ մեր իմացական, զգացական կարողութիւնները, գիտակցութիւնը եւ այն բոլոր մասնայատկութիւնները որոնցով կը յատկանշուինք իբրեւ հոգեկան էակներ : Այս զօրութիւնը արտադրած է ոչ միայն դաշտի գազանները, մարդկային ամէնէն ստորակարգ թիփերը, այլ նաեւ Շէյքսպիրի ու զեղալին դրութիւնը եւ Մովսէսի մը հոգեկան բնաւորութիւնները :

Այս էակը, սակայն, միայն մեր տեսած ու չօչափած ֆիզիքական երեւոյթներուն եւ ուժերուն համագումարը չէ : Հըրպըրթ Սփէնսըր յայտնած է թէ «Մեր ամէնէն որոշ ծանօթութիւնն է անտեսանելի, մշտնջենական զօրութեան մը գոյութիւնը, բոլոր բնութեւոյթներուն խարխիւրը, որմէ միայն յառաջ կու գան բոլոր փոփոխութիւններն ու իրերայաշարժութիւնները» :

(Շարունակելի)

ԱՅԻՆԻՆԵ

Ամսօրա

«ՔՐԻՍՏՈՍ ԻՐ ԲԵՒ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ»

(Ա. Կ. Բ. Ա. 22-24)

Մտաւորականութեամբ՝ հնութեան ամէնէն վայելուն երկիրը Յունաստանն էր : Հոն ծնած էին այն բանաստեղծութիւնը եւ փիլիսոփայութիւնը, որոնք տակաւին մեր արեւմտեան գրական եւ իմաստասիրական ուսումներուն հիմնաքարերը կը կազմեն : Յոյնն եկող ամէն նոր ճշմարտութիւն արամաբանական եւ գեղեցկագիտական դոճէն պարտ էր ներս մտնելու իրեն համար այնչափ փոյթ : Էթ թէ այդ ճամբան հոգեկան անձնաւորութեան խորքը կ'առաջնորդէ՝ թէ ոչ : Մտքին եւ ճաշակին միջեւ խնամութեան կապերը շատ ու պինդ են : Բայց զուտ բանականութեան եւ սրտին միջեւ յաճախ այն բերանով վիճ մը կայ : Ամէնէն բարեպաշտ փիլիսոփայութիւնն իսկ ցրտին եւ անբաւարար բան մը ունի, Սկեպտիկեան խաղ մը : Նրբահիւս փաստերու շղթային ծայրը կրնայ սրտին մօտ գալ, բայց դուն ուրեք կը դալի անոր : Կորնթացիներու առջեւ Աւետարանի բանական ջատագովութիւնով մը ելնել իր նպատակը առաջին վայրկեանէն իսկ պարտութեան մատնել պիտի ըլլար, մինչեւ անգամ Պօղոսի համար, որուն ոտին եւ խորհուրդին բարձրաթոյն ճշմարտութիւնը զինքը Պղատոնի հետ դառաւորած է :

Հրեաները իրենց հաղորդուած ճշմարտութեան համար բանական կրիտերիոն մը չէին խնայէն պահանջեր : Իրենց աւանդական չափանիշն էր Նշանը : Աստուած եզրիպտոսի մէջ իրենց կազմաւորուած նախահայրերուն տոհմային գիտակցութիւնը սքանչելիքներով վառած էր : Եւ այդ տոհմէն ի վեր հրաշքը իրենց պատմական զարգացումին սովորական ազդակներէն մէկը դարձած էր : Մարգարէութիւնը հրաշք մ'էր եւ մեծ հրաշք մը : Գրիստոս ինքը, թէպէտ դժգոհ իւր հայրենակիցներուն անմիտ հրաշամոլութենէն, չարհամարհեց իւր շուրջը գերբնական միջոցներով բարիք եւ սիրովանք սփռել : Նոյն զօրութիւնը կտակեց նաեւ իւր յաջորդներուն՝ հաւատքի պայմանին տակ : Սակայն արտաքին հրաշքը, բնութեան ընթացքը եղծող կամ բարեփոխող այդ գերմարդկային միջամտութիւնը, Գրիստոնէութեան ընդհանրացումին մէջ էական դեր մը չկրնար խաղալ : Հրաշքը, որ ինքնին հաւատքի մթնոլորտի մը մէջ կը ծաղկի, հաւատք ներշնչելու համար տկար գործի մ'է : Եթէ պառնաստաբանութիւնը սխալանքի, անորոշ եւ չիփթ ըմբռնումներու ենթակայ է, եթէ միտքը իւր գործողութիւններուն նկատմամբ չկրնար միշտ անդրդուելի վստահութեամբ մը վերաբերուիլ, ոչ ապաքէն հրաշքի մէջ ալ պատրանքի եւ գեղծումի կարելիութիւնը կայ : Հեռի Գրիստոսի հրաշքներուն բազմութենէն ազդուելէ՝ անոր հակառակորդները չվարանեցան զայս Բեղզեբուղին վերադրել : Իւր առաքելութիւնը հրաշքով բացողը պատրաստ ըլլալու է իւր հրաշքին հարադատութեան եւ վաւերականութեան խնդիրներով ժամավաճառ ըլլա-

լու։ Եւ այդ սքանչելագործ եւ քաջ օրէնսդէտ Պօղոսի անդամ գործին չէր դար։

Պօղոսի կերպը աւելի պարզ եւ շատ աւելի նպատակայարմար է։ Նա կարող է թէ՛ արիական եւ թէ՛ սեմական ողինքներու պահանջին գոհացում խոստանալ առանց սրտմաշուք բանակութիւններու բռնութիւն եւ առանց լոկ ամուլ հետաքրքրութեան մը ճարակ մատակարարելու։ Այդ կերպն է՝ խաչուած Քրիստոսը քարոզել թէ՛ Հրեաներուն եւ թէ՛ Յոյներուն իբրեւ «Աստուծոյ զօրութիւնը եւ Աստուծոյ իմաստութիւնը»։ Հոս զօրութիւն եւ իմաստութիւն բառերուն չափ ալ պէտք է Աստուծոյ բառը չեղանել որ կրկնուած է եւ Հրեաներուն եւ հեթանոսներուն հակադրուած է։ Ասով Պօղոս ըսել կ'ուզէ թէ, եթէ այս նոր Տնտեսութիւնը մարդոց համար կարեւոր է, զայն ընդունիլ տալու հոգը Աստուծոյ վրայ կ'իյնայ։ Ուրիշները ընդունեցին զայն, փրկուեցան եւ վկայեցին։ Ինք ալ փորձեց զայն եւ իւր ակնկալածէն շատ աւելին գտաւ անոր մէջ։ Եւ հիմա իւր մտքին ամբողջ համոզումովը եւ իւր հոգւոյն ամբողջ կիրքովը ու խանդավառութիւնովը կրնայ վկայել անոր ճշմարտութեանը բոլոր աշխարհին առջեւ։

Քրիստոս Աստուածային խորհուրդի մը յայտնութիւնն է իմաստութիւն մը որ արդէն ներս կը մտնէ եւ միտքը կ'ողողէ՝ անկէց ալ տիեզերքին ու մարդուն ճակատագրին վրայ ցոլանալով։ Այս ընդարձակ առումով չենք կրնար հասկնալ Քրիստոսի սա խօսքերը։ «Խնդրեցէք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ եւ զարդարութիւնն նորա եւ այդ ամենայն յաւելցի ձեզ»։ «Եթէ ոք կամի զկամս նորա առնել, զիտացէ վասն վարդապետութեանս, յԱստուծոյ իցէ արդեօք, եթէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ»։

Աստուծոյ իմաստութեան դուռը սիրտը ըլլալուն համար է որ նա տարամերժօրէն մտքի ազնուապետականութեան մը ստացուածքը չէ, այլ ամէնէն գոհիկէն ալ կրնայ ձեռք ձգուիլ։

Քրիստոս Աստուածային զօրութեան մը յայտնութիւնն է, զօրութիւն մը՝ որ նախ սրտին վրայ կը յարձակի, զայն հիմնովին կը վերաշինէ եւ անկէց ալ դուրս ժայթքելով իր փրկարար ազդեցութիւնը ամէն կողմ կը ծաւալէ։ Ասկէց աւելի մեծ հրաշք մը կ'ըլլայ որ անհատնուժ սերունդներու մեզ կտակած եւ մեր անթուելի պարտազանցութիւններով կռուած ու ամբապնդուած հոգեկան արամադրութիւնները թեքուին, փոխուին եւ մարդ նորէն կենսունակ ու ընդունակ դառնայ դեռատի մանուկի մը պէս։

ՄԱՐԿՈՍ ԱՆՆՈՒԿԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՊՈՂԱՍԵԱՆԵՆԷ

Եօզղատէն 18 ժամ հեռու դէպ հարաւ արեւելք լայնատարած դաշտի մը վրայ նստած է իբր 650 տուններէ բաղկացեալ Պօղաղանեան գիւղաքաղաքը։ Կը պարունակէ 15 տունէ աւելի Կեսարացի ընտանիքներ, որոնք վաճառականութեամբ կ'ըրա-

ղին։ Բնակիչներուն մեծամասնութիւնը երկրագործ են։ Օղը բարեխառն եւ ջուրը անվնաս է։ Գիւղին եղբրէն առուակ մը կ'անցնի, ուրկէ շատեր կը խմեն։ Բաւական լաւ ջուր մ'է։ Հիւսիսարեւմուտեան կողմը ժամ մը հեռուն բնական բաղնիք մը կայ ընդարձակ լճի մը նման, ուր տեղացիքս շատ անգամ կը լուացուինք։

Հայ Բողոք. ընտանիքները քիչուոր են եւ ժողովարան ու դպրոց չունին։ Բայց կիրակի օրեր ի մի վայր կը հաւաքուին եւ Սբ. Դիւրք կ'ընթեռնուն։ Լուսաւորչականներն ունին քարակերտ մեծ եւ բարձր եկեղեցի մը դմբէթաւոր։ Մի քանի տարի առաջ անհամաձայնութեան մը պատճառաւ իրենց վարժարանը խանգարուեցաւ եւ փակուեցաւ։ Բայց, այս տարի տեղւոյս կառավարութեան աշխատութեամբ եւ խրատներով թաղականութիւնը միաբանեցաւ եւ ի դասախօսութիւն կոչեց Բուժտիկիւնի ազգ. վարժարանի դասատու Սահակ էֆ. Կիւլչէնեանը։ Հիմա երեք չորս ամիս է որ դպրոցը բացուած է եւ 100է աւելի սանունք կը կրթուին։ Ապրիլ 15ին եւ 16ին եկեղեցւոյ մէջ վարժարանի ուսանողաց քննութիւնը կատարուեցաւ ի ներկայութեան երկսեռ բազմութեան։ Քննիչ կարգուեցան տեղացի Մկրտիչ էֆ. Մաճառեան, Նեւտոն էֆ. Սահակեան եւ Կեսարացի Միհրան էֆ. Գունտազճեան։ Ուսանողք յուսացուածէն աւելի յաջող պատասխաններ տուին Հայերէնի, Քերականութեան, Թուաբանութեան, Օսմաներէնի եւ Քրիստոնէականի մէջ։

17ին, Նոր կիրակէի օրը, նոյն եկեղեցւոյ մէջ պարգեւաբաշխութեան հանդէս կատարուեցաւ։ Ներկայ գտնուեցան հրաւիրմամբ կառավարական պաշտօնեաներ, որոնք դռնէն ընդունուեցան աշակերտներու երգեցողութեամբ եւ առաջնորդութեան իրենց համար պատրաստուած թիկնաթռնները։ Հանդէսին շուք տուող այս պաշտօնեաներն էին Գայաթամ Ասրմ էֆ., որ մեր վարժարանի վերաբացման համար պէտք եղած ջանքերը չէր խնայած, դատաւոր Եուսուֆի Զիյա էֆ., զորաց հազարապետ Համիտի էֆ., Ա. հարիւրապետն եւ յիսնապետ Մէհմէտ էֆ. եւ Տաճկաց վարժարանի վերատեսուչ Րէֆիգ պէյ, զրազիրը եւ ուրիշներ։

ՅԱԿՈԲ ՔԱԼՆԱՆԵ

ԱԶԴ

Կը փութամ ձեզ ծանօթացնել թէ Պրն. Մեսրոպ Սինանեան, որ մեռած կը կարծուէր, 21 տարիէ ի վեր Քալիֆորնիոյ Յրէզնօ քաղաքն կը բնակի հանդերձ ընտանեօք եւ քաջառողջ վիճակի մէջ կ'ապրի։

Իր հասցէն է Մեսրոպ Սինանեան. Fresno Cal. P. O. Box 568.

Մայիս 2, 1904
Յրէզնօ, Քալիֆորնիա

ՄԻՍԿ Մ. ՏԵԼԵԳՐԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Թրամուէյի ընկերութիւնը Բաղադապետութեան խնդրած է 50 տարի ալ երկարել իր մենաշնորհին պայմանաժամը. — Կայս. Բժըշկական Վարժարանը ամէն կողմ ծանոյց թէ օտար երկիրներու Բժշկական Վարժարաններէն վկայական առած եւ Օսմ. երկիրներու մէջ իրենց արուեստն ի գործ դնող բժիշկներ անպատճառ բերանացի ըննութիւն մը տալու են Կայս. Բժշկական Վարժարանին մէջ. — Էտուրտ Է Թագաւորը ինքնագիր նամակով մը Վեհ. Սուլթանին ծանոյց Անգլիոյ արքայական գերդաստանէն Քէյմպրիճի դքսին մասը. — Մայրաքաղաքիս Անգղիական առեւտրական սենեակին տարեկան ընդհանուր ժողովը գումարեցաւ վերջերս. Նախագահն այդ առիթով դիտել տուաւ թէ, 1899-1900ի վիճակացոյցին համաձայն, Թուրքիա ներածուած Անգլ. վաճառքներու ամբողջ արժէքը 7,554,855 ոսկիի իջած է, որ նախորդ տարեշրջանին հետ բաղդատմամբ 1,795,000 ոսկիի եւ նախընթաց 22 տարիներու միջինին հետ բաղդատմամբ 646,000 ոսկիի կորուստ մը ցոյց կու տայ. Իսկ Թուրքիա նոյն տարին արտածած է Անգլիա 5,013,000 ոսկիի ապրանք, մինչ նախորդ տարեշրջանին մէջ արտածած էր 4,208,000 ոսկիի ապրանք. — Ամերիկացի թնդանօթածիգ այն պաշտօնեան, որ Միտիլի գացած էր արազահարուած թնդանօթներու գործածութիւնը սորվեցնել Մէքսիկէ յաճանաւին սպաներուն ու նաւազներուն, մայրաքաղաքս վերադարձաւ եւ գոհունակութիւն յայտնեց Օսմ. սպաներուն հմտութեանն ու կարողութեան համար:

Նաւաւեր. Սէլանիկի կառավարութիւնը մինչեւ ցարդ 1,000 ոսկի զրկած է Բաղըզ երկրաշարժէ արկածեալներու համար. — Երուսաղէմէ մինչեւ Բեթլեհէմ Թրամուէյի գիծ մը շինելու մենաշնորհ խնդրուեցաւ. — Դամասկոսի մէջ հիւանդանոց մը պիտի կառուցուի. Երնութեան ծրագրերը Մեծ Եպարքոսին մատուցուած է. — Բումէլիի նահանգներէն Պուլկարիա փախչող մարդոցմէ 2,000 հոգի վերադարձած են իրենց տեղերը. Բաղադապետութեան նպաստամատոյց յանձնաժողովին քով գտնուած 200 ոսկիի գումարն ալ պիտի զրկուի այն բնակիչներուն, որոնց տունները քանդուեցան աւազակներէն. — Բումէլիի Կայս. զօրաց ձմեռնային պէտքերուն համար կատարուած հանգանակութիւնը 1,532,099 դահ. արտադրեց, Ախթէփոյի, Միտիլայի, Իյնէ Ատայի եւ չրջակայից կարօտեալներու յատուկ հանգանակութիւնն ալ 1,044,448. — Սամոսի իշխան Եանքօ Վիթինոս էֆ. Վաթի ժա-

մանելով իր պաշտօնն սկսաւ. — Երբ անյայտ մնացած մարդիկ ըննութեան ժամանակ երեւան ելլեն կամ անձամբ ներկայանան, անցած տարիներու համար ճամբու շինութեան տուրքի պարտքը առանց տուգանքի պիտի դանձուի անոնցմէ. — Օսմանիյէ եւ Բատուիյթէ գաւառակներուն մէջ երկրաշարժի ցնցումները դեռ կը շարունակեն:

Այլ-այլ. Փարիզի Օսմ. դեսպան Միւնիր փաշա, իր պաշտօնատեղին վերադառնալու առիթով, Սոֆիա այցելեց եւ տեսակցեցաւ Պուլկարիոյ Վարչապետին հետ եւ պարտեցաւ քաղաքին շահեկան վայրերը. Պուլկար թերթեր երախտագրութիւն կը յայտնեն սոյն այցելութեան համար, որով պիտի ամրապնդուին Իշխանապետութեան յարաբերութիւնները գերիշխան պետութեան հետ. — Փէշթայէ կը գրուի թէ երեսփոխան մը Կոլուխովսքի կոմսին ճափն վրայ խօսելով Հունգարիոյ համակրութիւնը յայտնեց հանդէպ Թուրքիոյ, Թիգա կոմսն ալ իր կարգին ըսաւ, «Մենք բարեկամ ենք Թուրքիոյ» — Երկրագործական Դրամատան 1317ի ընդհանուր հաշուեկշիռն կը տեսնուի թէ 1316 տարեշրջանին վերջը հաստատութեան անուանական դրամազուխն էր 681,711,289 դահ., իրականը 349,739,717. Սակայն 1317ին անուանականը 719,282,738ի բարձրացած էր եւ իրականը 356,458,314ի. 1316ի վերջը երկրագործներու փոխ տրուած էր 292,374,477. Բայց 1317ին գանձումներէ եւ ուրիշ հասոյթներէ գոյացած գումարներով փոխ տրուած է դարձեալ 50,488,085 դահ., 1316ի խառն հասոյթն էր 14,050,538. ծախքը 8,145,587, Դինչ 1317ին 15,025,920 եւ 8,191,410 էր, այսինքն գուտ հասոյթը նախորդ տարուանէն 929,569 աւելի եղած. — 1904-5 տարեշրջանին համար Թուրքիոյ Բումանակ օն եկեղեցիներուն եւ վարժարաններուն 400,000 ֆրանք յատկացուած է, Բումանիոյ ելեւմտացոյցին մէջ. Այդ բոլոր զբարոցները եւ եկեղեցիները Բումէլիի նահանգներուն մէջ կը գտնուին. — Երասմարուծական Վարժարանի չրջանաւարտներէն հնաժամութեամբ զբաղողները եւ իրենց աշխատակիցները Թէմէթթիւի տուրքէ դերձ են Կայս. հրամանով, անոնց չերամահուներն ալ տասանորդի տուրքէ. Նմանապէս թթաստաններու տէրերը, թէ՛ իրենք գործածեն տերեւը թէ՛ ուրիշներ, բան մը պիտի չվճարեն անոնց համար, բաց ի սովորական 4 առ հազար կալուածատուրքէն. Բայց թթաստանի մէջ մշակուած ուրիշ բերքի համար տասանորդ պիտի վճարեն. — Պուլկարիոյ Վարչապետը ուր որ հարկ է՝ ծանուցած է թէ Պուլկար փախտականներ, Օսմ. կառավարութեան կողմէ շնորհուած ներուածէն օգտուելով, իրենց տեղերը դառնալու են, հակառակ պարագային մէջ օրէնքի տրամադրութիւնները պիտի գործադրուին իրենց նկատմամբ. —

Առեւտրական Սենեակի պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ, Մաքսային վարչութեան վիճակագրին նայելով, ամէն տարի աւելի քան 280,000 ոսկի արժէքով իբր 13 միլիոն քիլօ ալքոլ կը ներածուի Թուրքիա։ Ասոր անհնշան մէկ մասը կը գործածուի ճարտարական քմպելներու պատրաստութեան, իսկ մնացեալը կ'սպառի պարզապէս օղիի ձեւին տակ։ Իբրեւ դարման այս ահաւոր չարիքին, նոյն թերթը կ'առաջարկէ թուղէ ալքոլ պատրաստել։—Հայտարարապատի Մահմետական երեւելիները տեղւոյն Օսմ. հիւպատոսին բազմաթիւ աղերսագրեր մատուցած են, որպէս զի իրենց որդիները արտօնուին Կ. պոլսոյ մէջ ուսում առնել։—Ճամբաներու շինութեան նուազուրդներու մասնակցողներէն իբրեւ աւանդ առնուած հարիւրին 3ը 5ի բարձրացնելու կամ հարիւրին 3 աւանդ եւ միանգամայն երաշխաւոր մը առնելու դրութիւնը վաւերացուեցաւ։—Անտառուի երկաթուղիի Ընկերութիւնը որոշեց հարիւրին 5 շահարաժին տալ բաժնետէրերուն։—Պարսկաստանի Սոյ եւ Սալմաստ քաղաքներուն մէջ ծաղած կեղծմաշկի համաճարակին համար Կայս. Բժշկական վարժարանէն շիճադեղ դրկուեցաւ։—Պաշտօնական դիւաններու մէջ առանց դրոշմաթղթի կամ պակաս դրոշմաթղթով վաւերագրեր ընդունողները օրինական չափով տուգանք պիտի հատուցանեն, բայց բուն դիւանապետները եռապատիկ տուգանք։—Երբ մասնաւոր արտօնագրով շահագործելի հանքերու մէջ նոր հանք մը գտնուի, հանքին արտօնատէրը պիտի կրնայ զայն բանեցնել։—Այս տարի անտառներու ընդհանուր հասոյթը նախորդ տարուանէն 3,574,988 դահ. աւելի եղած է։—Մոնթենեկրօի կառավարութիւնը որոշած է նուազագոյն սակացոյցով տուրք առնել Թրքական բերքերէն եւ ճարտարական արտադրութիւններէն։—Աղերսագիրներէ եւ տեղեկագիրներէ Հիճազի երկաթուղիին ի նպաստ մէյմէկ դահ. առնելու տեղ նոյն արժէքով յատուկ նպաստատու հրատարակուած եւ երկրագործական Դրամատան ու անոր գաւառային մասնաճիւղերուն տրամադրութեան տակ դրուած է, եւ կրթական նախարարութեան կողմէ կը ծանուցուի որ պէտք ունեցողները այդ տեղերը դիմեն։

Բողոք. Ժող. Միսիոնարներու տարեկան ժողովին առիթով երեքշաբթի կէսօրէն ետեւ Պայպը Հաուսի մատրան մէջ Տէրունական Ընթրիք տեղի ունեցաւ Ամերիկացի, Անգլիացի եւ տեղացի բարեկամներու ներկայութեամբ։ Մր. Հ. Ալէն ազդու քարոզ մը խօսեցաւ, եւ Տր. Ուոչպըրն ու Մր.

Փէրի տեղանին սպասաւորեցին։ Ժողովին նստաշրջանը հինգշաբթի վերջացաւ։— Իզմիրի միսիոնար Տր. Պարթէթ ծերութեան եւ դուստրը Միս Պարթէթ հիւանդութեան պատճառով այսօր Իզմիրէ Ամերիկա կ'ուղեւորին։ Տր. Պարթէթ Գայսէրի եւ Իզմիրի շրջականերուն մէջ, Միս Պարթէթ ալ մանկապարտէզի վարժուհի հասցնելու մէջ օգտակար ծառայութիւն մատուցած են մեր ժողովրդին։—Ամերիկեան Գրեյսըն Էնթելը Ուշուր լրագիրը մրցանակ մը խոստացաւ Իր սաղմոսին Անգլիերէնը ամէնէն դեղեցիկ գրով ընդօրինակողին։ Մրցման մասնակցեցան աւելի քան 400 անձեր։ Ղրկուած ձեռագիրներէն վեցը միայն հաւնուեցան, որոնց մին է Կէտիկփաշայի Ամերիկեան վարժարանի աշակերտներէն Վասիլաքի օղու Սիմոնի ձեռագիրը։— Մայիս 4ին եւ 5ին Թարսուսի Սէյնթ Փոյս Ինսթիթիւթ գոլէճին մրցանակի եւ վկայականի բաշխման հանդէսները տեղի ունեցած են։—Պէյրութի Ամերիկեան Բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն Տր. Կրէյմ գտած է թէ տանկ կոչուած հիւանդութիւնն ալ մօեղի միջոցով մարդուս կը փոխանցուի։

Հայ Լուս. Ժող. Անցեալ հինգշաբթի Սբ. Փրկչի հիւանդանոցին տարեգարձին առիթով Հոգաբարձութեան կողմէ տրուած տեղեկագրէն կ'իմացուի թէ նոյն հաստատութեան 1903ի հասոյթն եղած է 1,656,773 դահ. եւ ծախքը 1,460,835։ Նախորդ տարուան հետ բաղդատմամբ հասոյթը 2,000 դահ. աւելի եղած է։ 1903ին ընդունուած են 1,867 հիւանդ, Հին եւ նոր հիւանդներէն 1,550 հոգի անողջացած են։ 1904 Յունվ. 1ին հիւանդանոցին մէջ կային պաշտօնեաներն ալ հաշուելով 1,022 հոգի։ Որբանոցի ճիւղին համար 90,000 դահ. ծախսուած է։ Տարեգարձին օրը Պատրիարք Հայրը եւ ուրիշներ 40 ոսկիի մօտ գումար մը նուիրեցին։—Տիրայր Վրդ. իր կեանքի ապահովագրութեան գումարէն 100 ոսկի ծեր վարդապետներու ապաստանարանի մը, 100 ալ Արմաշի Դպրեվանքին յատկացուց։—Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհուեցաւ Արիկ Էֆ. Ունձեանի, որ ամէն առիթով կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է Կայս. կառավարութեան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ (Մայիս 13/26)			
Օսմ. Միացեալ	Օսմ. ոսկի		90.05
Բուլեղի երկաթուղի	Ջրանք		119.75
ԴՐԱՄ*, Օսմ. ոսկին 100է			
Մէճիակէ	108 01	Նաբոլէն	87 21
Մէթալիք	103 30	Գրիմից	51 05
Մանր արծաթ	104 05	Անգլ. ոսկի	109 39
Ռուսիոյ բոլ	90 20	Մանեթ	8 62

ԱՐՏԱՔԻՆ

Պատերազմը. Անցեալ եօթնեակը պղծաբեր եղաւ Ճափոնական նաւատորմին համար : Կարեւոր երկու նաւեր կորսուեցան Մայիս 15 կիրակի օրը : Թանձր մառախուղի մը միջոցին Քաղաքը յաճանաւը ուժգնապէս զարկաւ Եւրոպայի յաճանաւին եւ քանի մը վայրկեանի մէջ ընկղմեց զայն : Նոյն օր Հալոսի մարտանաւը, ցամաք ելող զօրաց զործողութիւնը ուղարկուեցին վրիպեցնելու նպատակով Փորթ Արթուրի եզերքը վեր վար յաճելու միջոցին, ականի մը զարնուեցաւ : Նշանացի օգնութիւն խնդրեց եւ քիչ յետոյ ուրիշ ականի մը զարնուելով կէս ժամէն ընկղմեցաւ : Այս երկու նաւերն ալ Անգղիոյ մէջ շինուած էին, առաջինը 1902ին, երկրորդը 1899ին : Յաճանաւը ունէր 360 ծովային սպայ եւ զինուոր, որոնց 90ը ազատուած են, կ'ըսուի : Մարտանաւը ունէր 741 ծովային սպայ եւ զինուոր, որոնց 300ը ազատուած են : Ըսել է թէ կեանքի կորուստը 700ը կ'անցնի : Սխալաբեր զինուորական թղթակիցը կ'ըսէ թէ ծովային տասը մզոն հեռու եւ 60 կանգուն խոր ջուրի մէջ գտնուած ականաղաշտի դաղափարը ընդունելի չէ : Ինք կը կարծէ թէ Հալոսի ընկղմած է Ռուսական ծովառմբակիրներու կողմէ արծակուած հեռաձիգ ծովառումբէ մը : Բայց ծովակալ Թոփի տեղեկագրէն կ'երեւի թէ նոյն միջոցին թշնամի չկար մէջտեղը : Չկարծուիր ալ թէ ընդծովեայի մը գործն էր այդ աղետը : Դարձեալ, Չիֆուի մէջ զրոյց ելաւ թէ Շիֆու մարտանաւը վնասուած է եւ Ֆիլիպին ընկղմած : Սակայն այս կը հերքուի Թոքիօի մէջ, ուր կը կարծուի թէ զրոյցը սխալ է մը ծագում կ'առնէ նկատմամբ Հալոսի եւ Եւրոպայի նոյնութեան : Բայց անուններու այս անհամաձայնութիւնը, նաեւ Ռուսական ու Ճափոնական տեղեկագրութիւններուն տարբերութիւնը, ոմանց վախճալ տուին թէ Ճափոնական նաւատորմին վնասը երկու նաւի կորուստէն աւելի ըլլալու է : Ճափոնական թերթեր այս կորուստը պատերազմի անխուսափելի վտանգներուն կարգը կը դնեն եւ կ'ըսեն թէ այս աղետը փոփոխութիւն մը չգործեր նաւային կացութեան մէջ : Ճափոնցիները ծանուցին թէ Վլատիվոսթոքի Ռուսական նաւատորմէն Պիլիք յաճանաւը խուսթի մը զարնուելով խորտակուած է : Բայց Ռուսները կը յայտարարեն թէ բոլորովին անհիմն է այդ զրոյցը : Ծովակալ Սերիալով Վլատիվոսթոք ժամանեց :

Յամաքի վրայ կարեւոր ճակատամարտ տեղի չունեցաւ : Ճափոնցիները 20,000 զօրքով 32,000

Ռուսի պատահեցան, որոնք ամուր դիրք մը բռնած էին Ֆէնկ Հոլանկ Ձէնկէ 100 հազարամետր հեռու դէպ արեւմուտք : Բայց ճակատամարտ մղել խոհեմութիւն չհամարելով նահանջեցին կարգով կանոնով եւ մեծ արագութեամբ : Սխալաբեր զինուորական թղթակիցը սապէս կ'ըսէ. «Ճափոնական նահանջին ընթացքը ցոյց կու տայ թէ սպաները մեծ ազդեցութիւն ունին իրենց զինուորներուն վրայ : Ընդհանրապէս լաւ մարդուած փորձառու զինուորներու վրայ միայն կարելի է վստահիլ թէ չփոթուեցան մէջ պիտի չիյնան այսպիսի շարժումներու ժամանակ » Զօր. Բուրոքիի բանակին մէկ մասը կը մնայ ի Ֆէնկ Հոլանկ Ձէնկ եւ զայն կ'ամրացնէ լուրի մը համաձայն, զոր առած է Զօր. Բուրոքիի թէ : Սակայն հեռագիրներէն շատ յայտնի չէ թէ Ճափոնական առաջին բանակին զխաւոր մասը տակաւին հոն է, կամ աւելի հեռու գացած է դէպ հիւսիս եւ կ'սպառնայ Լիաօեանկի : Լոնտոնէ կը հեռագրուի թէ «Լիաօեանկի շուրջ Ճափոնցիներու կացութեան վրայ յոյժ մեծ անստուգութիւն կը տիրէ, կ'ըսուի » Ռուսները վերստին գրաւած են զՆիու Չուանկ եւ զՍիուեէն, որ կը գտնուի Ֆէնկ Հոլանկ Ձէնկէ Նիու Չուանկ գացող ճամբուն վրայ : Բայց առանց կռուի տեղի ունեցած է այս Ճափոնցիներու ռազմավարական յատակագիծը դեռ յայտնի չէ : Զգիտցուի թէ ո՛ր մտադիր են իջեցնել յաջորդ հարուածը — Ժողովրդային մեծ զուամարում մը, ուր աւելի քան 2,000 անձ ներկայ էին Բրիտանիայ, Պուտայական եւ Շինթոյական կրօնքներու հետեւողներէն երեւելիներու հետ, տեղի ունեցաւ ի Թոքիօ՝ բողոքելու համար Ռուսական սա յայտարարութեան դէմ թէ այս պատերազմը Բրիտանիայէն Ռուսական պատերազմ է : Այդ առիթով հետեւեալ որոշումը արուեցաւ միաձայնութեամբ. «Ճափոն գէնքի դիմեց ինչպէս քաղաքակրթութեան ու մարդկութեան համար նոյնպէս իր ապահովութեան եւ Ծայրագոյն Արեւելքի խաղաղութեան պահպանման համար : Պատերազմը կրօնքի կամ ազգութեան հետ գործ չունի ընաւ : Ռուստի ամէն կրօնքէ ալքեր ու կիներ, պատերազմին արդարութեան վրայ նոյն համոզմամբ միացած, ներկայիւս աշխարհի կը ծանուցանեն այս պատերազմին ճշմարիտ բնութիւնը եւ փառաւոր խաղաղութեան մը արագ վերադարձին նկատմամբ իրենց յոյսերը կ'արձանագրեն » — Զօր. Սաթուլիչ Ռուսական երկրորդ զօրաբաժնի հրամանատարութիւնէն արձակուեցաւ : Իրեն կը յաջորդէ Զօր. Բէլըր կոմսը : Զրոյցի մը համեմատ,

որ չէ հաստատուած, Ռուսերը Փորթ Արթիւրէ դուրս ելլելով յաջող յարձակում մը ըրած եւ 1.000 ճափոնցի սպաննած են 150 հոգիի կորուստով միայն:—Նորագոյն հեռագիրներու համաձայն, որոնց ամէնն ալ հաստատման կը կարօտին, Ռուսերը Պակիսի յաժանաւր օդն հանած են՝ անոր բոլոր թնդանօթները ազատելէ ետեւ, վասն զի այլեւս անկարելի էր զայն ջուրին երեսն հանել: Վլատիվոսթոքի նաւարածինը երեք յաժանաւ գրաւած է, զորոնք ճափոնական կառավարութիւնը կը բերէր Ձիլիէ: Չօր. Բուրոքիի բաՆակն այլեւս չքալեր Լիաօնանկի վրայ եւ դէպ հարաւ կը նահանջէ: Կ'ըսուի թէ հնտախտ ճարակած է Ֆէնկ Հուանկ Չէնկի ճափոնական զօրաց մէջ եւ օրական մինչեւ 100 մահ կը պատահի:—Ճափոնցիները Լիաօնանկ թերակղզիին նեղ մասին վրայ գտնուող քուրները արագանարուած բազմաթիւ թնդանօթներով եւ աւագի պարկերով կ'ամրացնեն զիմադրելու համար ունէ յարձակման, զոր փորձեն ընել Փորթ Արթիւրի պայտահանները:

Այլեւայլ. Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Անգղիոյ Թագաւորը Գերման Կայսեր այցելութիւն պիտի տայ ի Գիլ: Այդ այցելութիւնը պիտի տեւէ Յունիս 24էն 29: Այդ շարթուան մէջ տեղի կ'ունենայ Գիլի նաւարչաւը, որ կ'սկսի Յունիս 22ին: Թագաւորը ներկայ պիտի ըլլայ զրեթէ բոլոր արչաւներուն: Ն. Վեհափառութիւնը նախ ուզեց այս այցելութիւնը Ապրիլին տալ, բայց յետաձգեց, վասն զի Կայսրն ամէն կարգադրութիւն ըրած էր Միջերկրականի իր պտոյտին համար: Գերման մամուլը ուրախութիւն կը յայտնէ սոյն այցելութեան համար եւ կը յուսայ թէ պիտի ծառայէ բարեւոքել երկու երկրներուն փոխադարձ զգացումը, որ Պօէրական պատերազմին եւ վերջին ուրիշ դէպքերու բերմամբ այնչափ բարեկամական չէ որչափ պարտ էր ըլլար:—Նախագահ Լուպէի ի Հռոմ այցելութեան դէմ Վատիկանի բողոքին պատճէնը հրատարակուեցաւ: Այդ պաշտօնագիրը կ'ըսէ թէ ամէն Կաթոլիկ տէրութիւններու վեհապետներուն վրայ մասնաւոր պարտականութիւն մը կայ Քահանայապետին իրաւունքները յարգելու, եւ անցեալին մէջ միշտ յարգուած են այդ իրաւունքները, զի ոչ մէկ Կաթոլիկ վեհապետ Իտալիոյ Թագաւորին այցելութիւն տուած է Հռոմի մէջ: Այս պարտականութիւնը, կ'ըսէ, մասնաւորապէս կը ծանրանայ Ֆրանսայի վեհապետին վրայ, որ Արեւելքի մէջ Հռոմէական Կաթոլիկներու շահերուն պաշտպանն է: Մ. Տէլքասէի սա յայտարարութիւնը թէ այցելութիւնը թշնամական նպատակ չունէր հանդէպ Ս. Աթոռին՝ անբաւական է, վասն

զի յանցանքը բուն գործին մէջ կը կայանայ, եւ «որպէս զի այս ցաւալի իրողութիւնը նախընթաց մը չըլլայ, Ս. Աթոռը պարտք կ'զգայ անոր դէմ բողոքել ամէնէն բունն եւ ամէնէն բացայայտ եւ զանակով»: Ֆրանսական նախարարութիւնը խորհրդակցեցաւ հրատարակուած այս բողոքագրին վրայ, որ քիչ մը կը տարբերի Կառավարութեան ղրկուած պատճէնէն: Վատիկանի Ֆրանսական դեսպանը Փարիզ կանչուեցաւ: Բայց Պապական նուիրակն առայժմ Փարիզ կը մնայ եւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները կատարելապէս խզուած չեն:—Քանի մը հազար Թիպէթցիներ հաւաքուած են ամրոցի մը մէջ, որ կը գտնուի Կեանցէի, ուր բանակած է Անգղիական փոքրիկ արշաւախումբը, վերի կողմը: Եւ քանի մը հին թնդանօթներ տեղաւորելով կը'ռմակոծեն Անգղ. բանակետը: Անգղիացիները շատ սակաւաթիւ են եւ չեն կրնար յարձակմամբ առնել այդ դիրքը: Ուստի օգնական զօրաց կ'ուպսեն, որոնք ճամբայ հանուած են: Մետաղեայ թելերով եւ ուրիշ հնարքներով ամէն նախազգուշութիւն եղած է գիւշերային յարձակումի դէմ: Ձինուորները լաւ պաշտպանուած են եւ անձկութիւն չզգացուիր ելքին նկատմամբ: Թիպէթցիները գիւղ մը գրաւեցին Բրիտանական բանակետէն 600 մետր միայն հեռու: Սակայն ստիպուեցան զայն լքանել ծանր կորուստով: Անգղիացիներու կորուստն եղաւ երեք վիրաւոր:—Հիմա ստոյգ է թէ Նախագահ Բոդէ-վէլթ յառաջիկայ ամիս գումարելի Հանրապետական ազգային համաժողովին մէջ ուրիշ չըջանի մը համար ալ ընտրելի պիտի անուանուի: Համաժողովի պատուիրակներուն համագումարն է 988, եւ պէտք է որ բոլոր քուէներուն երեք չորրորդը ընդունի: Պատուիրակներուն 709ը իրենց ընտրողներէն հրահանգ ընդունած են անոր տալ իրենց քուէն, միւսներուն ալ մեծ մասը յայտնած են թէ նոյնպէս պիտի ընեն:—Քարլսրուհէի բոլոր Կաթոլիկ եկեղեցիներուն բեմերէն ծանուցուեցաւ թէ դիակիրութիւնը եկեղեցիին դէմ յանցանք է: Այդ գործողութիւնը արգելուեցաւ եւ վերջին օժու պիտի չտրուի տան մը մէջ ուր, իմացուի թէ, դիակիրութեան դիտաւորութիւն կայ:—Անցեալ չաթու Համագործիչ Հարաւային Ափրիկէ Գերմանացի բաւական զօրք ղրկուեցաւ Չօր. Փոն Թրոթայի հրամանատարութեամբ: Գահաժառանգ իշխանը Համպուրկ գնաց ողջերթ մաղթել անոնց:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ռ. ՅԱՅՈՐ ՂՈՅԱՆԵԱՆ

Ֆինանսերը Եօգուրու Ամերիկացի խան